

SMMM STAJA GİRİŞ SINAVI

FİNANSAL MUHASEBE

Konu Anlatım Kitapçığı

www.smmmonline.com

+90 850 303 0436

MUHASEBE

İşletmelerde meydana gelen parasal işlemlerin kaydedilmesi, sınıflandırılması, özetlenmesi, analiz ve yorumlamasının yapılarak, işletme dışındaki bilgi kullanıcılarının karar almada kullandıkları bilgilerin üretildiği sistemdir.

Muhasebenin İşlevleri**Temel işlevleri:**

Kaydetme -Yevmiye defter

Sınıflandırma - Büyük Defter

Özetleme - Mali Tablolar

Yardımcı işlevler:

Analiz ve Yorum

1

1. Mali karakterli işlemlerin maddeler şeklinde kaydedildikten sonra hesaplarda sınıflandırıldığı yasal defter aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Büyük defter
- B) Günlük defter
- C) Envanter defteri
- D) İşletme hesabı defteri
- E) Cari hesap defteri

2

2. Bir işlemin günlük deftere ve büyük deftere kaydedilmesi, sırasıyla hangi muhasebe fonk-siyonunun yerine getirilmesine yöneliktir?

- A) Sınıflandırma–Özetleme
- B) Özetleme–Raporlama
- C) Kaydetme–Sınıflandırma
- D) Sınıflandırma–Kaydetme
- E) Kaydetme–Özetleme

TEMEL MALİ TABLOLAR

BİLANÇO (Fotoğraf Niteliğinde, Statik) (Finansal Durum Tablosu)

Bilanço: Bir işletmenin belirli bir tarihteki Varlık –Kaynak yapısını (**Mali durumunu**) gösteren tablodur.

Bilançonun temel eşitlik ilkesini gösteren denklemler şunlardır;

$$\text{Varlık} = \text{Kaynak}$$

$$\text{Varlık} = \text{Sermaye} + \text{Borç}$$

$$\text{Sermaye} = \text{Varlık} - \text{Borç}$$

$$\text{Döner Varlıklar} + \text{Duran Varlıklar} = \text{K.V.Y.K} + \text{U.V.Y.K} + \text{Özkaynaklar}$$

AKTİF (VARLIK)		.....A.Ş BİLANÇOSU	PASİF (KAYNAK)	
1 yıl içinde paraya dönüşebilir.	I. DÖNER VARLIK	XX	1 yıl içinde ödenecek borçlar	XX
	II. DURAN VARLIK	XX	III. KISA VADELİ Y. KAYNAK	XX
1 yıldan uzun sürede paraya dönüşebilir.			IV. UZUN VADELİ Y. KAYNAK	XX
			V. ÖZKAYNAKLAR	XX
AKTİF TOPLAMI		XX	PASİF TOPLAMI	XX

3

3. Aşağıdakilerden hangisi hem varlık unsurunda hem de kaynak unsurunda azalışa neden olan işlemdir?

- A) Satıcıya olan senetsiz borcun ödenmesi
- B) İşletme müşterisinden olan senetsiz alacağın tahsil edilmesi
- C) Bankadaki kredi hesabından, aynı bankadaki mevduat hesabına virman yapılması
- D) Senetsiz alacağa karşılık müşteriden senet alınması
- E) Tamamı kredili mal satın alınması

GELİR TABLOSU (Film Niteliğinde, Dinamik)

Bir işletmenin belli bir dönemine ait **faaliyetlerinin sonucunu** (brüt satışlardan başlayarak net kâra kadar ayrıntılı olarak) gösteren mali tablodur.

$$\text{Gelir} - \text{Gider} = \text{Kar/Zarar}$$

Özet Tipi Gelir Tablosu

A – Brüt satışlar

- 1. Yurtiçi satışlar
- 2. Yurtdışı satışlar
- 3. Diğer gelirler

B – Satış indirimleri (-)

- 4. Satıştan iadeler (-)
- 5. Satış iskontoları (-)
- 6. Diğer indirimler (-)

C – Net satışlar

D – Satışların maliyeti (-)

Brüt satış karı veya zararı

-

-

-

Dönem Net Kârı veya Zararı

4

4. Aşağıdakilerden hangisi hem varlık unsurunda hem de kaynak unsurunda azalışa neden olan işlemdir?

- A) Satıcıya olan senetsiz borcun ödenmesi
- B) İşletme müşterisinden olan senetsiz alacağın tahsil edilmesi
- C) Bankadaki kredi hesabından, aynı bankadaki mevduat hesabına virman yapılması
- D) Senetsiz alacağa karşılık müşteriden senet alınması
- E) Tamamı kredili mal satın alınması

Hesap Kavramı

Ticari işlemlerin saptanmasına ve izlenmesine olanak sağlayan, muhasebede aritmetik işlem sayısını azaltan artış, azalış veya değişimleri izlemeye yarayan çizelgelerdir.

5

5. Aşağıdakilerden hangisi gelir tablosu hesaplarından biridir?

- A) Maliyet Giderleri Karşılığı
- B) Gelir Tahakkukları
- C) Gelecek Aylara Ait Giderler
- D) Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları
- E) Verilen Sipariş Avansları

6

6. Aşağıdaki hesaplardan hangisi hem bilanço hem de gelir tablosunda yer alır?

- A) Dönem Net Kârı
- B) Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar
- C) Dönem Net Kârı veya Zararı
- D) Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları
- E) Kuruluş ve Örgütlenme Giderleri

7

7. Finansal nitelikteki olayların her bir varlık ve kaynak unsurunda ve faaliyet sonuçlarını gösteren her bir unsorda meydana getirdiği değişimleri izlemeye yarayan çizelge aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Günlük defter
- B) Bilanço
- C) Mizan
- D) Hesap
- E) Hesap planı

8

8. Hesaplar ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Asli hesaplar aktif düzenleyici ve pasif düzenleyici hesaplar olarak ikiye ayrılır.
- B) Aktif düzenleyici hesaplar pasif karakterli hesaplardır.
- C) Geçici hesaplar dönem sonunda kalan vermeyen hesaplardır.
- D) Gelir tablosu hesapları reel hesaplardır.
- E) “A Bankası Ticari Mevduat Hesabı” bir ana hesaptır.

HESAP TÜRLERİ VE HESAPLARIN İŞLEYİŞİ

“Bilanço Hesapları” ve “Gelir Tablosu Hesapları” olmak üzere ikiye ayrılır.

Bilanço Hesapları

b	AKTİF HS.	a

b	PASİF HS.	a

Aktif Hs : ..... Çalışır.

Pasif Hs : ..... Çalışır.

Gelir Tablosu Hesapları

b	GELİR HS.	a

b	GİDER HS.	a

Gelir Hs : ..... Çalışır.

Gider Hs : ..... Çalışır.

ÖNEMLİ : Gelir ve gider hesapları dönem sonunda Kesinlikle kalan vermezler .

Dönem sonunda 690 Dönem Kârı veya Zarar Hesabının alacağına gelirler, borcuna ise giderler aktarılarak kapatılırlar.

B   690 Dönem Kârı veya Zararı Hesabı   A

Alacak kalanı verirse ..... vardır.

Borç kalanı verirse ..... vardır.

NAZIM HESAPLAR:

Bilgi amacıyla kullanılan Nazım hesaplar, karşılıklı olarak işleyen hesaplardır. Kesinlikle bilanço veya gelir tablosu hesapları ile karşılıklı çalışmazlar.

Nazım hesaplarda
takip edilen
işlemlerin bazıları;

– Teminat (kefalet
mektupları)

– Kanunen kabul
edilmeyen giderler

– Vergiden muaf
gelirler

– Konsinye (emanet)
mallar

– Cirodan doğan
sorumluluklar

?

9

9. İşletmenin bankadan aldığı teminat mektubunun kaydı ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Teminat mektubunun alındığı bankaya ilişkin Banka Kredileri Hesabının alacaklandırılması
- B) Teminat mektubunun alınmasının Nazım Hesaplarda izlenmesi
- C) Teminat mektubunun tutarı kadar Bankalar Hesabının borçlandırılması
- D) Teminat mektubunun alınmasının Diğer Çeşitli Borçlar Hesabında izlenmesi
- E) Teminat mektubunun alınmasının Alınan Avanslar Hesabında izlenmesi

?

10

10. İşletmenin varlık ya da kaynaklarında henüz değişime neden olmayan ve işletmenin sonuç hesaplarını da etkilemeyen işlemlerin izlenmesinde kullanılan hesaplar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yardımcı hesaplar
- B) Geçici hesaplar
- C) Düzenleyici hesaplar
- D) Asli hesaplar
- E) Nazım hesaplar

Muhasebe Fişleri: İşletmeler tarafından yapılan değer hareketleri “kasa” ile ilgili olanlar ve “kasa” ile ilgisi olmayanlar diye ikiye ayrılır:

A) Tahsil fişi: Kasaya nakit girişini gösterir.

B) Tediye fişi: Kasadan nakit çıkışını gösterir.

C) Mahsup fişi: Nakit dışı işlemler için kullanılır.

Örnek Muhasebe Kayıtları

Örnek: İşletme tamamı nakit 10.000.- TL + %20 KDV'ye Ticari mal satmıştır. Her iki tarafın karşılıklı muhasebe kaydı?

Peşin mal satışı

..... / .....

..... / .....

Peşin mal alışı

..... / .....

..... / .....

Örnek Muhasebe Kayıtları

Örnek: İşletme tamamı nakit 10.000.- TL + %20 KDV'ye Ticari mal satmıştır. Her iki tarafın karşılıklı muhasebe kaydı?

Senet karşılığı mal satışı

..... / .....

..... / .....

Senet karşılığı mal alışı

..... / .....

..... / .....

Tek Düzen Hesap Planı Ve Uygulamaları**1. DÖNEN VARLIKLAR**

Nakit olarak elde ve bankada tutulan varlıklar ile normal koşullarda en fazla bir yıl veya işletmenin normal faaliyet dönemi içinde paraya çevrilmesi ya da tüketilmesi öngörülen varlık unsurlarını içerir.

10. Hazır Değerler

Nakit olarak elde veya bankada bulunan varlıklar ile istenildiği zaman paraya çevrilebilen varlıkları kapsar.

Bu grupta şu hesaplar yer alır:

100 Kasa

101 Alınan Çekler

102 Bankalar

103 Verilen Çekler Ve Ödeme Emirleri (-)

108 Diğer Hazır Değerler

100. KASA HS

Kasa hesabı, işletmenin elinde bulunan ulusal paralar ile, yabancı paraların TL karşılıklarının izlendiği hesaptır.

ÖNEMLİ: Kasa hesabının kalanı, kasada olması gereken para tutarını gösterir.

Kasa Envanter İşlemleri**Kasa Noksanı**

197.Sayım ve Tesellüm Noksanları hs.da izlenir.

Kasa Fazlası

397.Sayım ve Tesellüm Fazlaları hs.da izlenir.

Kasa Noksanı

197.Sayım ve Tesellüm Noksanları hs.da izlenir.

Örnek: 30.06.2023 günü akşamı yapılan kasa sayımı sonucunda kasada 1.000 TL olduğu tespit edilmiştir.

Kasa Hesabı'nın durumu ise aşağıdaki gibidir:

b	100. KASA HS.	a
6.000		3000

Kasa noksanının hesaplanması;

Kasanın Kalanı: 3.000 TL

Dönem sonu Sayım (Fiili) para: 1.000 TL

2.000 TL KASAYI NOKSAN YAP!!!!

Kasa noksanı kaydı:

-----30.06.2023-----

197.Sayım ve Tesellim Noksanları

2.000

100.Kasa

2.000

-----/-----

SEBEBİNİ BUL YA DA BULMA; 197 HESABI TERS TARAFYA YAZ KAPAT!!!!**Sebebi bulunan kasa noksanının kapatılması**

Bankaya yatırılan 2.000 liranın kaydının unutulduğu saptanmıştır.

-----/-----

102.Bankalar	2.000
197.Sayım ve Tesellim Noksanları	2.000

-----/-----

Kasa noksanının sorumlu personele yansıtılması (sebebi bulunamadı)

-----/-----

135.Personelden Alacaklar	2.000
197.Sayım ve Tesellim Noksanları	2.000

-----/-----

Kasa noksanının Gider (Zarar) yazılması (sebebi bulunamadı)

-----/-----

689.Diğer Olağandışı Gider ve Zarar	2.000
197.Sayım ve Tesellim Noksanları	2.000

-----/-----

Kasa Fazlası**397.Sayım ve Tesellüm Fazlaları hs.da izlenir.**

Örnek: Kasa hesabının borç kalanı 7.000 TL kasa mevcudunun ise 10.000 TL (Sayım sonucu) olduğu saptanmıştır.

Kasa fazlasının hesaplanması

Kasanın Kalanı: 7.000

Dönem sonu Sayım (Fiili) para: 10.000

3.000 TL KASAYI FAZLA YAP!!!!

Kasa fazlası kaydı:

-----/-----

100.Kasa	3.000
397.Sayım ve Tesellüm Fazlaları	3.000

-----/-----

Sebebi bulunan kasa fazlasının kapatılması

Yapılan kontrollerde tahsil edilen 3.000 TL lik alacak senedinin kaydının unutulduğu tespit edilmiştir.

-----/-----

397.Sayım ve Tesellüm Fazlaları	3.000
121.Alacak Senetleri	3.000

-----/-----

Kasa fazlası sorumlu personele yansıtılır mı?**Kasa fazlasının Gelir (Kâr) yazılması**

-----/-----

397.Sayım ve Tesellüm Fazlaları 3.000	
679.Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar	3.000

-----/-----

Önemli not: Bu komisyon tarafından sorulan kasa soruların da sebebi araştırılmayacaktır denildiğinde direkt kâr veya zarar hesaplarına atılması gerektiği anlaşılmaktadır.

Yabancı Paralar

İşletmelere işlemler yabancı para cinsinden meydana gelebilir. Ancak 'Parayla Ölçülme Kavramı' gereğince tamamı kayıtlarda TL cinsinden gösterilir.

İşletmenin elinde bulunan yabancı paralar "Kasa Hs." nda alt hesap olarak gösterilir.

Dönem sonunda ortaya çıkan Kur Farkları;

Olumlu fark; 646 Kambiyo kârları hesabı'na alacak kayıt edilir.

Olumsuz fark; 656 Kambiyo zararları hesabı'na borç kayıt edilir.

Örnek: İşletme 1 \$ = 2 TL kuru ile 5.000 \$ değerindeki malı peşin satmıştır. (KDV dikkate alınmayacaktır.)

Örnek: İşletme 1\$ = 2 TL kuru ile 5.000 \$ değerindeki malı peşin satmıştır. (KDV dikkate alınmayacaktır.)

-----/-----	
100-Kasa	10.000
-\$ Kasası 5000\$ x 2 TL	
600-Yurt İçi Satışlar	10.000
-----/-----	

Örnek: İşletme elindeki yabancı paranın yarısını 1\$ = 2,3 TL kurundan TL'ye çevirmiştir.

-----/-----	
100-Kasa	5.750
-TL Kasası 2.500\$ x 2,3TL	
100-Kasa	5.000
-\$ Kasası 5000\$ x 2 TL	
646-Kambiyo Kârı	750
-----/-----	

İhracat İşleminde Kur Farkları

Olumlu Fark

Olumsuz Fark

Aynı yıl – 601. Yurt dışı Satışlar

Aynı yıl – 612. Diğer İndirimler

İzleyen yıl – 646. Kambiyo kârları

İzleyen yıl – 656. Kambiyo Zararları

Satış anında uygulanan vade farkları

602. Diğer Gelirler hs. da izlenir.

11

11. İşletme, 01.02.2018 tarihinde yurtdışına kredili olarak 10.000 \$'lık satış gerçekleştirmiştir. Satış tarihinde 1 \$ = 4,00 TL'dir. 15.02.2018 tarihinde ise satış bedeli \$ olarak tahsil edilmiştir. Tahsil tarihinde 1 \$ =5,00 TL'dir.

İşletmenin 15.02.2018 tarihinde yapacağı kayıtla ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Kambiyo Kârları hesabı 50.000 TL alacaklandırılır.
- B) Kambiyo Kârları hesabı 10.000 TL borçlandırılır.
- C) Yurtdışı Satışlar hesabı 10.000 TL alacaklandırılır.
- D) Alıcılar hesabı 10.000 TL alacaklandırılır.
- E) Alıcılar hesabı 40.000 TL borçlandırılır.

-----01.02.2018-----		
120.Alıcılar	40.000	
601.Yurt dışı Satışlar		40.000
-----/------		
-----15.02.2018-----		
102.Bankalar	50.000	
120.Alıcılar		40.000
601.Yurt dışı Satışlar		10.000
-----/------		
aynı yıl olumlu fark		

Unutma !!! Yurtdışı satışlar GELİR hesabıdır.

***Gelir hesapları alacak kaydedilir.

108 Diğer Hazır Değerler Hs.

Nitelikleri itibarıyla hazır değer sayılan kredi kart çekimleri, pullar, vadesi gelmiş kuponlar, tahsil edilecek banka ve posta havaleleri gibi değerleri kapsar.

Örnek: İşletme Yönetim departmanında kullanılmak üzere 1.000 TL tutarında posta pulu satın almıştır. Ödeme Nakit yapılmıştır.

-----/------		
108. Diğer Hazır Değerler	1.000	
100. Kasa		1.000
-----/------		

Çek Kavramı: Çek, kanunda belirtilen hükümlere göre düzenlenmiş bir ödeme aracıdır. Çek görüldüğünde ödenir.

Önemli: 'Özün Önceliği Kavramı' gereğince çekte vade yoktur. Vadeli çekler **senet** olarak dikkate alınmalıdır.

101. Alınan Çekler Hs.

İşletmelerin mal veya hizmet satışı karşılığında müşterilerinden aldığı çeklerin izlendiği aktif karakterli bir hesaptır.

Örnek:

- İşletme 500TL'lik malı çek karşılığı satmıştır.
- İşletme 200TL'lik mal almış karşılığında çek ciro etmiştir.
- İşletme 360TL'lik çeki tahsil için bankaya vermiştir.
- Banka tahsile verilen çekleri tahsil etmiş, 50 TL komisyon kestikten sonra kalan tutarı nakden ödemiştir.

a. İşletme 500 TL + %20 kdv'lik malı çek karşılığı satmıştır.

-----/-----

101. Alınan Çekler	600
600. Yurtiçi Satışlar	500
391. Hesaplanan KDV	100

-----/-----

b. İşletme 200 TL + %20 kdv'lik mal almış, karşılığında çek cira etmiştir.

-----/-----

153. Ticari mallar	200
191. İndirilecek KDV	40
101. Alınan Çekler	240

c. İşletme 360 TL'lik çeki tahsil için bankaya vermiştir.

-----/-----

101. Alınan Çekler	360
- Tahsildeki çekler	
101. Alınan Çekler	360

- Cüzdandaki (portföydeki) çek

-----/-----

d. Banka tahsile verilen çekleri tahsil etmiş, 50 TL komisyon kestikten sonra kalan tutarı nakden ödemiştir.

-----/-----

100. Kasa	310
653. Komisyon Gideri	50
101. Alınan Çekler	360
- Tahsildeki Çekler	

-----/-----

103. Verilen Çekler Ve Ödeme Emirleri (-)

İşletmenin satın aldığı mal veya hizmet karşılığında ya da borcuna karşılık olarak bir bankaya hitaben keşide ettiği çeklerin izlendiği pasif karakterli bir hesaptır. Bu hesap aktif düzenleyici pasif karakterli bir hesaptır. Dolayısı ile işleyişi aktif hesaplar gibi değil pasif hesaplar gibidir.

Düzenlenen çeklerde 3 farklı taraf bulunmaktadır.

Bunlar;

- Keşideci: Çeki düzenleyen kişi
- Lehtar: Çeki tahsil eden kişi
- Muhatap: Çeki ödeyecek olan kişi (banka)

Örnek: İşletme 50.000 TL'lik mal almış, karşılığında çek vermiştir. Verilen çek 1 ay sonra bankadan ödenmiştir. (KDV oranı % 20 dir.)

Çekin keşide edilmesi:

-----/-----		
153. Ticari Mallar	50.000	
191. İndirilecek KDV	10.000	
103. Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)		60.000
-----/-----		

Keşide çekin ödenmesi:

-----/-----		
103. Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)	60.000	
102. Bankalar		60.000
-----/-----		

102. Bankalar (Mevduat Hs – Alacaklı Cari Hs)

İşletmenin bankalarda açtığı vadeli veya vadesiz mevduatların izlendiği aktif karakterli bir hesaptır.

12

12. Hesap özetinde mevduat hesabına 10.000 TL faiz işlediği bu tutardan gelir vergisi kesintisi yapıldıktan sonra kalan kısmın mevduat hesabına yatırıldığı gelen dekonttan öğrenilmiştir. (Gelir Vergisi % 10)

-----/-----		
102. Bankalar	9.000	
193. Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar	1.000	
642. Faiz Geliri		10.000
-----/-----		

11 MENKUL KIYMETLER

Faiz geliri, kâr payı geliri veya alım satımlardan kâr elde edebilmek amacıyla geçici bir süre için alınan hisse senetleri, tahvil, hazine bonosu gibi değerlerin takip edildiği gruptur.

Bu grupta yer alan hesaplar:

- 110 Hisse Senetleri
- 111 Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları
- 112 Kamu Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları
- 118 Değer Menkul Kıymetler
- 119 Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü karşılığı (–)

110 Hisse Senetleri: Geçici olarak, elde tutulan hisse senetleri bu hesapta izlenir.

Önemli: Her zaman **ALİŞ BEDELİ** ile kaydedilir.

HİSSE SENEDİ ALIŞI

UNUTMA: Hisse Senetleri her zaman **ALİŞ BEDELİ** ile kaydedilir.

13

13. İşletme X A.Ş.'ye ait, nominal değeri 1 TL olan 50.000 adet hisse senedi 60.000.-TL'ye Banka hesabı aracılığı ile satın alınmıştır. Banka bu işlem için 120 TL komisyon almıştır. Yapılacak muhasebe kaydı?

-----/-----

110. Hisse Senetleri 60.000

653. Komisyon Gideri 120

102. Bankalar 60.120

-----/-----

KÂR'LI HİSSE SENEDİ SATIŞI

14

14. İşletme daha önce alım-satım amaçlı olarak her biri 10TL'den satın aldığı hisse senetlerinin 1.000 adedini banka aracılığı ile her biri 12 TL'den satmış ve bu 240 TL işlem gideri ödemiştir.

10 TL x 1000 ad. = 10.000 TL Alış bedeli

12 TL x 1000 ad. = 12.000 TL Satış bedeli

2.000 TL KÂR'LI SATIŞ

-----/-----

102. Bankalar 11.760

653. Komisyon Gideri 240

110.Hisse Senetleri 10.000

645.Menkul Kıymet Satış Kârları 2.000

-----/-----

ZARARLI HİSSE SENEDİ SATIŞI

15

15. İşletme daha önce tanesini 12 TL'den almış olduğu hisse senetlerinden 300 tanesini 10 TL birim fiyattan banka aracılığıyla satmış ve buna ilişkin olarak banka 600 TL komisyon gideri kesmiştir.

12 x 300 = 3.600 TL Alış bedeli

10 x 300 = 3.000 TL Satış bedeli

600 TL ZARAR'LI SATIŞ

-----/-----

102. Bankalar 2.400

653. Komisyon Giderleri 600

655. Menkul Kıymet Satış Zararı 600

110. Hisse Senetleri 3.600

-----/-----

HİSSE SENETLERİNDE DEĞERLEME

Dönem sonunda borsaya tabi olan şirketlerin hisse senetleri **borsa rayici** ile; diğerleri **alış bedeli** ile değeri.

Dönem sonlarında borsa değeri alış değerinin altına düşmüş ise (değer kaybetmiş ise) **İhtiyatlılık Kavramı** gereği karşılık ayrılır.

Dönem sonlarında borsa değeri alış değerinin üstünde ise (değeri artmış ise) hiçbir işlem yapılmaz.

16

16. İşletme, alış bedeli 100 TL olan Y A.Ş.'nin 150 adet hisse senedini geçici yatırım amacıyla 28.07.2022 tarihinde satın almıştır. 2022 yılı sonunda hisse senedinin borsa rayici 90 TL olarak tespit edilmiş ve tam karşılık ayrılmıştır.

Verilenlere göre 31.12.2022 tarihinde yapılacak kayıt ?

- A) Diğer Hazır Değerler hesabı 1.500 TL alacaklandırılır.
- B) Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı hesabı 1.500 TL alacaklandırılır.
- C) Konusu Kalmayan Karşılıklar hesabı 1.500 TL alacaklandırılır.
- D) Menkul Kıymetler Satış Zararları hesabı 1.500 TL borçlandırılır.
- E) Karşılık Giderleri hesabı 1.500 TL alacaklandırılır.

100 TL x 150 adet = 15.000 TL Alış bedeli

90 TL x 150 adet = 13.500 TL D. sonu bedeli

Karşılık tutarı 1.500 TL (tamamına)

İhtiyatlılık Kavramı gereği Karşılık ayrılır!

-----/-----	
654. Karşılık Gideri	1.500
119. Menkul Kıymet	
Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	1.500
-----/-----	

Gider hesapları borç kaydedilir!

17

17. İşletme 10.000 TL alış bedelli hisse senetlerinin gerçek (net) değeri 6.000 TL olarak saptamıştır.

Buna göre, yapılacak kayıtlarla ilgili aşağıdaki hesaplardan hangisinin kullanımı doğrudur?

- A) Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı hesabı borçlu 4.000 TL
- B) Menkul Kıymet Satış Kârları hesabı alacaklı 4.000 TL
- C) Hisse Senetleri hesabı alacaklı 4.000 TL
- D) Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı hesabı alacaklı 4.000
- E) Konusu Kalmayan Karşılıklar hesabı alacaklı 4.000 TL

Hisse senetlerinin değeri düştüğünde; **KARŞILIK** ayrılır.

18

18. Finansal raporlarını Tekdüzen Muhasebe Sistemine göre, hazırlayan İşletmenin 2014 yılı içinde 45.000 TL'ye satın aldığı hisse senetlerinin ilgili yılsonu borsa değeri 47.000 TL, 2015 yılı sonu borsa değeri 40.000 TL olarak gerçekleşmiştir.

Buna göre, ihtiyatlılık kavramı uyarınca işletmenin 2014 ve 2015 yılı sonunda yapması gereken işlemlerle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Her iki yıl için de herhangi bir kayıt yapılmaz.
- B) 2014 yılı sonunda kayıt yapılmaz, 2015 yılı sonunda 5.000 TL değer düşme kaydı yapılır.
- C) 2014 yılı sonunda 2.000 TL değer artış kaydı yapılır, 2015 yılı sonunda kayıt yapılmaz.
- D) 2014 yılı sonunda 2.000 TL değer artış kaydı, 2015 yılı sonunda 5.000 TL değer düşme kaydı yapılır.
- E) 2014 yılı sonunda 2.000 TL değer artış kaydı, 2015 yılı sonunda 7.000 TL değer düşme kaydı yapılır.

Dönem sonlarında borsa değeri alış değerinin altına düşmüş ise (değer kaybetmiş ise) **İhtiyatlılık Kavramı** gereği **karşılık ayrılır**.

Dönem sonlarında borsa değeri alış değerinin üstünde ise (değeri artmış ise) **hiçbir işlem yapılmaz**.

ÖNEMLİ NOT: Hisse senetleri uzun vadeli yatırım amacıyla satın alınırsa; şu üç hesaptan birinde takip edilir.

Bağlı Ortaklık ve İştiraklerde önce; **Taahhüt** yapılır.

Bağlı menkul kıymetlerde **taahhüt yoktur**.

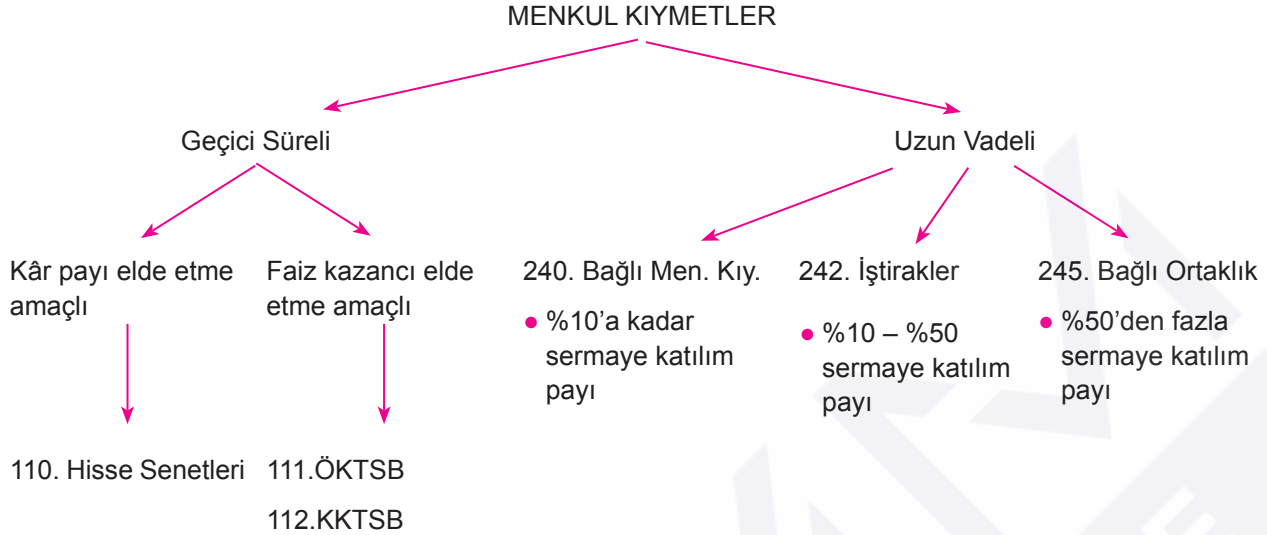
24. MALİ DURAN VARLIKLAR

Diğer işletmelerdeki sahip olunan oy hakkı veya yönetime katılma hakkının en az;

240 Bağlı Menkul Kıymetler %1 – % 9,99

242 İştirakler %10 – %50

245 Bağlı Ortaklıklar %50,99 ve üstü

240. Bağlı Menkul Kıymetler Hs

İşletmenin yatırım amacı ile satın aldığı ve başka bir işletmeye katılım payını ifade eden %10 dan az (%1 – %9,99'luk) dilimine ait olan kısmının izlendiği aktif karakterli bir hesaptır.

Örnek: İşletme X A.Ş.'ne ait olan ve %8'lik dilimini ifade eden hisse senetlerini yatırım amacı ile banka aracılığıyla 25.000 TL'ye satın almıştır.

-----/-----		
240. Bağlı Menkul Kıymetler	25.000	
102. Bankalar		25.000
-----/-----		

241. Bağlı Menkul Kıymet Değer Düşüklüğü Karşılığı Hs (-)

İşletmenin sahip olduğu bağlı menkul kıymetlerinin piyasa değerinde meydana gelen düşüşler için **İhtiyatlılık Kavramı** gereğince ayrılan karşılık tutarlarının izlendiği aktif düzenleyici pasif karakterli bir hesaptır.

Örnek: İşletmenin sahip olduğu ve kayıtlı değeri 25.000 TL olan bağlı menkul kıymetlerinin piyasa değerlerinin 20.000 TL olduğu saptanmıştır.

-----/-----		
654. Karşılık Gideri	25.000	
241. Bağlı Menkul Kıy. Değ. Düş. Karş. (-)		25.000
-----/-----		

244. İştirakler Sermaye Payları Değer Düşüklüğü Karşılığı Hs (-)

İştirak paylarının borsa veya piyasa değerinde sürekli ya da önemli ölçüde meydana gelen azalmalarının izlendiği hesaptır.

247. Bağlı Ortaklıklar Sermaye Payları Değer Düşüklüğü Karşılığı (–)

Bağlı ortaklığa iştirak paylarının borsa veya piyasa değerinde, sürekli ya da önemli ölçüde meydana gelen değer azalmalarının izlendiği hesaptır.

242. İştirakler Hs

İşletmenin doğrudan veya dolaylı olarak başka bir işletmenin yönetimine ve ortaklığına katılmak amacı ile edindiği hisse senetlerinin ve ortaklık paylarının izlendiği aktif karakterli bir hesaptır.

İştirakten söz edebilmek için bir işletmenin oy hakkının %10 – %50 arasındaki kısmının elde bulundurulması gerekmektedir.

Örnek: D İşletmesi, F İşletmesinin % 22'lik ortaklık yapısını 80.000 TL'ye satın almayı taahhüt etmiş ve 5 gün sonra tamamını ödemiştir

İştiraklere sermaye taahhüt kaydı:

-----/-----		
242. İştirakler	80.000	
243. İştirakl. Sermaye Taahhüt (–)		80.000
-----/-----		

Ödeme kaydı:

-----/-----		
243. İştirakl. Sermaye Taahhütl. (–)	80.000	
102. Bankalar		80.000
-----/-----		

245. Bağlı Ortaklıklar Hs.

İşletmenin doğrudan veya dolaylı **%50 oranından fazla (%50,99 ve üstü)** sermayeye ya da oy hakkına veya en az bu oranda yönetim çoğunluğunu seçme hakkına sahip olduğu iştiraklerin sermaye paylarının izlendiği hesaptır.

Örnek: D İşletmesi, F İşletmesinin %55 lik ortaklık yapısını 800.000 liraya satın almayı taahhüt etmiş ve 8 gün sonra tamamını ödemiştir.

Bağlı ortaklıklara sermaye taahhüt kaydı:

-----/-----		
245. B. Ortaklıklar Hs.	800.000	
246. Bağlı Ort. Sermaye Taah. (–)		800.000
-----/-----		

Ödeme kaydı:

-----/-----		
246 Bağlı Ort. Sermaye Taah. (–)	800.000	
102 Bankalar		800.000
-----/-----		

Ortaklıkların Getiri Kayıtları**240 Bağlı Menkul Kıymetler İçin Gelire Hak Kazanıldığında;**

-----/-----

136 Diğer Çeşitli Alacaklar Hs. XX

649 Diğer Olağan Gelir Ve Kârlar Hs. XX

-----/-----

242 İştirakler İçin Gelire Hak Kazanıldığında;

-----/-----

132 İştiraklerden Alacaklar Hs. XX

640 İştiraklerden Temettü Gelirleri Hs. XX

-----/-----

245 Bağlı Ortaklıklar İçin Gelire Hak Kazanıldığında;

-----/-----

133 Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar Hs. XX

641 Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri Hs. XX

-----/-----

111 ÖZEL KESİM TAHVİL, SENET VE BONOLARI**112 KAMU KESİM TAHVİL, SENET VE BONOLARI**

- İşletme geçici bir süre için özel kesim tarafından çıkarılan tahvil, senet ve bonoları aldığıında 111.ÖKTSB hesabı, devlet tarafından çıkarılmış bulunan tahvil, senet ve bonoları aldığıında ise 112.KKTSB hesabı kullanır.
- Tahvil, senet ve bonolardan elde edilen faiz geliri 642.Faiz Geliri hs.da izlenir.

Finansman bonusu → 111.Özel Kesim Tahvil Senet ve Bonoları hs.

Hazine bonusu → 112.Kamu Kesim Tahvil Senet ve Bonoları hs.

19

19. İşletme daha önceki bir tarihte 80 TL nominal değerli 10.000 adet hazine bonosunu 70 TL'den satın almıştır. 24.11.2023 tarihinde hazine bonosunun vadesi gelmiş ve nominal değeri %10 gelir vergisi kesintisi yapıldıktan sonra banka aracılığıyla tahsil edilmiştir.

Buna göre işletme tarafından 24.11.2023 tarihinde yapılması gereken muhasebe kaydıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Kamu Kesimi Tahvil, Senet ve Bonoları hesabı 800.000 TL alacaklandırılır.
- B) Finansman Giderleri hesabı 100.000 TL borçlandırılır.
- C) Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar hesabı 10.000 TL alacaklandırılır.
- D) Faiz Gelirleri hesabı 100.000 TL alacaklandırılır.
- E) Hisse Senetleri hesabı 700.000 TL alacaklandırılır

10.000 adet x 70 TL = 700.000 TL

10.000 adet x 80 TL = 800.000 TL

Faiz Geliri 100.000 TL

%10 stopaj 10.000 TL

Alış kaydı:

-----/-----

112. Kamu Kesim Tahvil Senet ve Bonoları hs. 700.000

102. Bankalar 700.000

-----/-----

-----**24.11.2023**-----

102. Bankalar 790.000

193. Peşin Öd. Vergi ve Fonlar 10.000

112. Kamu Kesim Tahvil Senet ve Bonoları hs. 700.000

642. Faiz Geliri 100.000

-----/-----

12 TİCARİ ALACAKLAR

Bir yıl içinde paraya çevrilmesi öngörülen ve işletmenin ticari faaliyetleri nedeniyle ortaya çıkan senetli ve senetsiz alacaklar bu grupta izlenir.

Bu grupta yer alan hesaplar;

- 120 Alıcılar
- 121 Alacak Senetleri
- 122 Alacak Senetleri Reeskontu (-)
- 126 Verilen Depozito Ve Teminatlar
- 127 Diğer Ticari Alacaklar
- 128 Şüpheli Ticari Alacaklar
- 129 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı (-)

120 Alıcılar

İşletmenin kredili (senetsiz) mal veya hizmet satışından doğan alacaklarının izlendiği aktif karakterli hesaptır.

Örnek: İşletme 1.000 + %20 KDV'lik malı kredili olarak satmıştır.

-----/-----

120. Alıcılar 1.200

600. Yurtiçi Satışlar 1.000

391. Hesaplanan KDV 200

-----/-----

Örnek: İşletme 1.200 TL'lik kredili alacağını tahsil etmiştir.

-----/-----		
100. Kasa	1.200	
120. Alıcılar		1.200
-----/-----		

Örnek: A işletmesi B işletmesine %20 KDV hariç 50.000 TL'lik mal satmış, KDV'sini peşin tahsil etmiş, kalanını daha sonra tahsil etmek üzere hesaba almıştır. A işletmesinin kaydını yapınız.

-----/-----		
100. Kasa	10.000	
120. Alıcılar	50.000	
600. Yurtiçi Satışlar		50.000
391. Hesaplanan KDV		10.000
-----/-----		

Örnek: İşletme B işletmesinden olan 50.000 TL'lik senetsiz alacağını çek olarak tahsil etmiştir.

-----/-----		
101. Alınan Çekler	50.000	
120. Alıcılar		50.000
-----/-----		

Örnek: İşletme 1 \$ = 1,55 TL kuru üzerinden 20.000 \$'lık malı kredili olarak satmıştır. (KDV dikkate alınmayacaktır.)

-----/-----		
120. Alıcılar	31.000	
20.000 \$ x 1,55		
600. Yurtiçi Satışlar		31.000
-----/-----		

Örnek: Söz konusu alacak dönem sonunda 1 \$ = 2 TL kuru ile değerlendirilmiştir.

$$2,00 - 1,55 = 0,45 \times 20.000 = 9.000 \text{ TL}$$

-----/-----		
120. Alıcılar	9.000	
646. Kambiyo Kârları		9.000
-----/-----		

Örnek: Vadesi dolan alacak 1 \$ = 1,90 TL kuru üzerinden nakden tahsil edilmiştir.

-----/-----		
100. Kasa	38.000	
656. Kambiyo Zararları	2.000	
120. Alıcılar		40.000
-----/-----		

borç	ALICILAR	alacak
alacak	31.000	
kur farkı	9.000	
=====		
	40.000	

121. Alacak Senetleri Hs

İşletmenin faaliyet konusunu oluşturan mal ve hizmet satışlarından kaynaklanan senede (Bono ve poliçe) bağlanmış alacakların izlenmesinde kullanılır.

Bono, Senet Karşılığı Mal Satışı

Örnek: İşletme 40.000 TL + %20 KDV' lik mal satmıştır. KDV tutarını nakit kalanı için bono almıştır.

-----/-----	
100. Kasa	8.000
121. Alacak Senetleri	40.000
-Cüzdandaki senet	
600.Yurtiçi Satışlar	40.000
391.Hesaplanan KDV	8.000
-----/-----	

Senetlerin Bankaya Tahsile Gönderilmesi

Örnek: İşletme alacak senetlerini tahsil edilmek üzere bankaya göndermiştir.

-----/-----	
121. Alacak Senetleri	40.000
- Tahsildeki senetler	
121. Alacak Senetleri	40.000
- Cüzdandaki senetler	
-----/-----	

Senetlerin Banka Tarafından Tahsili

Örnek: Senet bedeli banka tarafından tahsil edilmiş ve 500 TL masraf kesintisi yaptıktan sonra bedeli işletmenin mevduat hesabına aktarılmıştır.

-----/-----	
102. Bankalar	39.500
653. Komisyon Gideri	500
121.Alacak Senetleri	40.000
-Tahsildeki senetler	
-----/-----	

Senet Yenilenmesi

Örnek: Müşteri işletme, işletmemize olan 5.000 TL'lik senetli borcunu vadesinde ödeyemeyeceğini bildirmiş ve yeni vadede 5.500 TL'lik yeni bir senet imzalamıştır.

-----/-----		
121. Alacak Senetleri	5.500	
- Cüzdandaki senet		
121. Alacak Senetleri	5.000	
- Cüzdandaki senet		
642. Faiz Gelirleri	500	
-----/-----		

Senet İskontosu (Kırdırma)

Bir alacak senedinin **vadesinden önce** bir finans kurumuna devredilerek nakde dönüştürülmesidir. Senedin iskonto ettirilmesine **senet kırdırma** adı verilebilir. Bu işlemde senedin nominal değeri ile peşin değeri arasında oluşan fark **780. Finansman Giderleri** Hesabının borcunda izlenir.

Örnek: İşletme 50.000 TL tutarındaki alacak senedini iskonto ettirmiş ve karşılığında 45.000 TL nakit almıştır.

-----/-----		
100. Kasa	45.000	
780. Finansman Gideri	5.000	
121. Alacak Senetleri	50.000	
- Cüzdandaki senetler		
-----/-----		

Alacak Senetlerinin Ciro Edilmesi

Senedin üzerindeki alacak hakkının borca karşılık 3. kişiye devredilmesidir.

Örnek: İşletme 10.000 + %20 KDV'lik mal almış, KDV tutarını peşin kalanını ise senet ciro ederek ödemiştir.

-----/-----		
153. Ticari Mallar	10.000	
191. İndirilecek KDV	2.000	
100. Kasa	2.000	
121. Alacak Senetleri	10.000	
- Cüzdandaki senetler		
-----/-----		

122. Alacak Senetleri Reeskontu(-):

Alacak senetlerinin dönem sonunda tasarruf değer ile değerlenmesi sonucu oluşan farkın izlendiği "aktif düzenleyici pasif karakterli" bir hesaptır.

Not: İşletmelerde alacak senetleri dönem sonunda;

- Mukayyet (kayıtlı) değer ile ya da Tasarruf (peşin) değer ile değerlemeye tabi tutulur.
- Mukayyet değer ile değerlenir ise; her hangi bir işlem yapılmaz.
- Tasarruf değer ile değerlenir ise; alacak senedinin tasarruf değeri ile nominal değeri arasındaki fark Reeskont gideri olarak "Reeskont Faiz Giderleri Hesabının" borcuna kaydedilir.

Reeskont hesaplama dönem sonunda “DÖNEMSELLİK KAVRAMI” gereğince yapılır.

Bu işlemin her yıl dönem sonunda yapılması zorunluluğu “TUTARLILIK KAVRAMI” gereğince yapılır.

Reeskont hesaplama işlemi isteğe bağlı bir işlemdir. Ancak bankalar ve sigorta şirketleri reeskont hesaplamak zorundadır.

İşletmeler şüpheli duruma düşen alacakları karşılık ayırdığından bu tür alacaklara reeskont hesaplanmaz.

Reeskont → İndirim

Örnek: Alacak senetleri hesabının kalanı 30.000 TL olup, peşin değeri 23.000 TL olarak hesaplanmıştır.

Alacak senedi reeskont kaydı:

Alacağım inmiş ↓ 😞 → GİDER yaz!!

31.12 (Dönem sonu)		01.01 (İzleyen yılın iptal kaydı)	
-----/-----		-----/-----	
657.Reeskont Faiz Gideri	7.000	122.Alacak Senetleri Reeskontu(-)	7.000
122.Alacak Senetleri Reeskontu(-)	7.000	647.Reeskont Faiz Geliri	7.000
-----/-----		-----/-----	

Reeskont → İndirim

Örnek: Borç senetleri hesabının kalanı 30.000 TL olup, peşin değeri 23.000 TL olarak hesaplanmıştır.

Borç senedi reeskont kaydı:

Borcum inmiş ↓ 😊 → GELİR yaz!!

31.12 Dönem sonu kaydı:		01.01 İzleyen yılın iptal kaydı:	
-----/-----		-----/-----	
322.Borç Senetleri Reeskontu(-)	7.000	657.Reeskont Faiz Gideri	7.000
647.Reeskont Faiz Geliri	7.000	322.Borç Senetleri Reeskontu(-)	7.000
-----/-----		-----/-----	

126 Verilen Depozito ve Teminatlar

İşletmede bir işin yapılmasının üstlenilmesi veya bir sözleşmenin ya da diğer işlemlerinin karşılığı olarak geri alınmak üzere verilen depozito ve teminat niteliğindeki değerlerin izlendiği hesaptır.

20

20. İşletme, mal alımı sırasında satıcı işletmeye malların taşınması ile ilgili gerekli olan kaplar için 30.000 TL depozito ödemiştir. Süresi içinde kaplar satıcı işletmeye iade edilmiş, ancak kaplarda oluşan hasar nedeniyle satıcı firma işletmeye 24.000 TL ödemiştir.

Buna göre, kapların iadesine ilişkin doğru kayıt aşağıdakilerden hangisidir?

Depozito ödenmesi kaydı:

-----/-----

126.Verilen Depozito ve Teminatlar	30.000
100.Kasa	30.000

-----/-----

Kapların iadesi kaydı:

-----/-----

100 Kasa	24.000
689 Diğer olağandışı gider ve zararlar	6.000
126.Verilen Depozito ve Teminatlar	30.000

-----/-----

Hatır Senedi Kavramı (Finansman senedi de denir)

Gerçek bir ticari borç ya da alacağı ifade etmemekle birlikte, alınıp verilen senetlere hatır senedi denir.

Hatır senedi alınması

-----/-----

121.Alacak Senedi	
336.Diğer Çeşitli Borçlar	

-----/-----

Hatır senedi verilmesi

-----/-----

136.Diğer Çeşitli Alacaklar	
321.Borç Senetleri	

-----/-----

127 Diğer Ticari Alacaklar

Ticari faaliyetler sonucu ortaya çıkan ve diğer ticari alacak hesapların kapsamına girmeyen diğer çeşitli senet-siz ticari alacakların izlendiği hesaptır.

Senedin Protesto Edilmesi**Protesto Edilen Senetler**

- Vadesinde ödenmeyen ticari senetler (şüpheli alacak niteliği kazanmamış) ödeme gününü takip eden 2 iş günü içinde noter vasıtasıyla protesto edilir.
- Bu durumda senetli alacakların 121 ALACAK SENETLERİ hesabından çıkarılarak, 127 DİĞER TİCARİ ALACAKLAR hesabına aktarılması gerekmektedir.
- Protesto edilen senetlerle ilgili katlanılan masraflarda 127 DİĞER TİCARİ ALACAKLAR hesabının borcuna aktarılmaktadır. Bu masrafla ayrıca GİDER YAZILMAZ!

Örnek: İşletme 5.000 TL'lik senetli alacaklarını noter vasıtasıyla protesto etmiştir. 100 TL protesto masrafını nakit olarak ödemiştir. Kaydını yapınız.

-----/-----

127.Diğer Ticari Alacaklar	5.100
121.Alacak Senetleri	5.000
100.Kasa	100

-----/-----

Senedin İskonto Ettirilmesi

Senet İskontosu (Kırdırma): Senetlerin vadesinden önce nakde çevrilme işlemidir.

Banka kesintileri 780.Finansman Giderleri hesabının borcuna kaydedilir.

Örnek: İşletmenin portföyündeki senetlerin 10.000 TL'lik kısmı iskonto edilmek üzere bankaya verilmiştir. Banka 500 TL masraf aldıktan sonra kalan tutarı işletmenin hesabına aktarmıştır.

-----/-----

102.Bankalar	9.500
780.Finansman Gideri	500
121.Alacak Senetleri	10.000

-----/-----

SENETLERİN TEMİNATA VERİLMESİ

Örnek: İşletme portföyündeki senetlerin 50.000 TL'lik kısmını bankadan kredi kullanmak üzere teminata vermiştir. Bunun üzerine banka işletmeye 35.000 TL kredi kullandırmıştır.

Senetlerin bankaya teminata verilmesi kaydı:

-----/-----

121.Alacak Senetleri	50.000
<i>-Teminattaki senetler</i>	
121.Alacak Senetleri	50.000

-Cüzdandaki senetler

-----/-----

Bankadan kredi kullanılması kaydı:

-----/-----

102.Bankalar	35.000
300.Banka Kredileri	35.000

-----/-----

POLİÇE → SENET

Belirli bir kişi emrine, diğer bir kişiye verilen, ödeme emri niteliğinde olan bir senettir.

Tarafları;

1. Keşideci: Poliçeyi düzenleyen kişi
  2. Lehdar: Poliçedeki tutarı tahsil edecek kişi
  3. Muhatap: Poliçedeki tutarı ödeyecek kişi, Poliçeyi kabul eden kişi.
- Muhatap poliçeyi kabul ettiğinde, Poliçe yürürlüğe girer.

Poliçe ile ilgili notlar:

- Poliçenin muhatap tarafından imzalanması ile kabul işlemi tamamlanır.
- Poliçe muhatabın kabulünden sonra yürürlüğe girer.
- Poliçenin muhatap tarafından kabulünden önce de cirosu yapılabilir.
- Poliçede keşideci ve lehdar aynı kişi olabilir.
- Poliçeye kefil olan kişiye AVAL denir.

Poliçe ile ilgili kayıtlar**Poliçenin kabul işleminin tamamlanarak geri gönderilmesi:**

-----/-----
121.Alacak Senetleri
120.Alıcılar
-----/-----

Poliçenin kabul işleminin tamamlanarak Lehdara verilmesi (ciro):

-----/-----
320.Satıcılar
121.Alacak Senetleri
-----/-----

Kabul edilen poliçenin Lehdara doğrudan teslimi:

-----/-----
320.Satıcılar
120.Alıcılar
-----/-----

Poliçenin kabule gönderilmeden Lehdara teslim edilmesi:

-----/-----
320.Satıcılar
321.Borç Senetleri
-----/-----

POLİÇE → SENET

KEŞİDECI (hep borçlu)	MUHATAP (hem borçlu, hem alacaklı)	LEHDAR (hep alacaklı)
-----/-----	-----/-----	-----/-----
320-Satıcılar	320-Satıcılar	121-Alacak Senetleri
321-Borç Senetleri	120-Alıcılar	120-Alıcılar
-----/-----	-----/-----	-----/-----
POLİÇEyi ödeyecek		POLİÇEyi tahsil edecek

128 Şüpheli Ticari Alacaklar

“Ödeme süresi geçmiş, bu nedenle vadesi birkaç defa uzatılmış veya protesto edilmiş, yazı ile birden fazla istenmiş ya da dava veya icra safhasına aktarılmış senetli ve senetsiz alacakları kapsar.

1. Alacağın şüpheli hale gelmesi

Şüpheli hale gelen alacak, takip edildiği hesaptan çıkarılarak ‘Özün Önceliği Kavramı’ gereğince

128.Şüpheli Ticari Alacaklar hesabına aktarılır.

-----/-----	
128.Şüpheli Ticari Alacaklar	x
121.Alacak Senetleri	x
(120.Alıcılar)	
-----/-----	

2. Şüpheli alacağa karşılık ayrılması

Şüpheli alacaklar tanımlandıktan sonra gerekli, koşulların sağlanması durumunda ‘İhtiyatlılık Kavramı’ gereğince **karşılık ayrılması** gerekir.

-----/-----	
654.Karşılık Gideri	x
129.Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı(-)	x
-----/-----	

3. Karşılık ayrılmış şüpheli alacağın tahsil olanağının kalmaması-tahsilinin imkansız hale gelmesi (Değersiz alacak)

(129-128 KAPAT)

-----/-----	
129.Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı(-)	x
128.Şüpheli Ticari Alacaklar	x
-----/-----	

4. Kayıtlardan silinen alacağın izleyen yıl tahsil edilmesi

-----/-----	
100.Kasa	x
671.Önceki dönem gelir ve karları	x
-----/-----	

5. Fazla karşılık ayrılmışsa

-----/-----	
129.Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı(-)	x
644.Konusu Kalmayan Karşılıklar	x
-----/-----	
↓ gelir hesabı	

21

21. İşletme, tahsilinin şüpheli hâle geldiğini saptadığı ve 40.000 TL karşılık ayırdığı 50.000 TL tutarlı alacağını 7.000 TL olarak tahsil etmiştir.

Bu işleme ilişkin muhasebe kaydı aşağıdakilerden hangisidir?

Şüpheli Alacak	50.000	-----/-----	
Karşılık	(40.000)	102.Bankalar	7.000
-----		129.Şüpheli Ticari Alacaklar	40.000
Net değer (umduğu)	10.000	Karşılığı(-)	
Tahsilat (bulduğu)	7.000	689.Diğer Olağandışı Gider ve Zarar	3.000
-----		128.Şüpheli Ticari Alacaklar	50.000
Kâr/Zarar	-3.000 zarar	-----/-----	

İşletme önceki yıl şüpheli hâle gelen ve tamamına karşılık ayırdığı 50.000 TL senetli alacakla ilgili yasal takip sonucunda 20.000 TL tahsilat yapmış, kalan tutarın tahsil imkânı kalmadığından değersiz alacak sayılması kararlaştırılmıştır.

-----/-----	
100.Kasa	20.000
129.Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı(-)	50.000
128.Şüpheli Ticari Alacaklar	50.000
644.Konusu Kalmayan Karşılıklar	20.000
-----/-----	

DİĞER ALACAKLAR: İşletmenin ticari faaliyetlerinin dışında meydana gelen alacaklarıdır. Diğer alacaklar grubunda yer alan hesaplar şunlardır:

- 131- Ortaklardan Alacaklar
- 132- İştiraklerden Alacaklar
- 133- Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar
- 135- Personelden Alacaklar
- 136- Diğer Çeşitli Alacaklar
- 137- Diğer Alacak Senetleri Reeskontu (–)
- 138- Şüpheli Diğer Alacaklar
- 139- Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı (–)

15 STOKLAR

İşletmenin satmak, üretimde kullanmak veya tüketmek amacıyla edindiği ve bir yıldan önce paraya çevirmeyi düşündüğü varlıklardan oluşur.

- 150 İlk Madde Ve Malzeme
- 151 Yarı Mamuller – Üretim
- 152 Mamuller
- 153 Ticari Mallar
- 157 Diğer Stoklar
- 158 Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (–)
- 159 Verilen Sipariş Avansları

153 TİCARİ MALLAR HS:

Herhangi bir değişikliğe tabi tutulmadan satmak amacı ile işletmeye alınan varlıklar ve benzeri kalemlerin izlendiği hesaptır.

MAL HAREKETLERİNİ İZLEMEDE KULLANILAN YÖNTEMLER

Aralıklı Envanter Yöntemi

*Maliyet kaydı; dönem sonu (31/12) yapılır.
Aşağıdaki formülle hesaplanır:

Sürekli Envanter Yöntemi

*Maliyet kaydı; her satış kaydından sonra yapılır.

$$\text{STMM} = \text{TİCARİ MAL HS. BORÇ KALANI} - \text{DÖNEM SONU MAL MEVCUDU}$$

Maliyet kaydı;

Gider hesabı

621.STMM

X

153.TİCARİ MALLAR

X

ARALIKLI ENVANTER YÖNTEMİ	
b	a
153-Ticari Mallar hs.	
D.Başı Mal	Alış İade
Alışlar	Alış İskonto
Alış Gideri	
STMM = Tic. Mallar hs.nın – D.sonu mal Borç kalanı mal mevcudu	
Aralıklı envantere; STMM hesaplanır!	

ARALIKSIZ ENVANTER YÖNTEMİ	
b	a
153-Ticari Mallar hs.	
D.Başı Mal	Alış İade
Alışlar	Alış İskonto
Alış Gideri	Değeri Düşen Mallar
Satış İade Maliyeti	STMM
Aralıksız (Devamlı) envantere; Ticari Mal Noksanı veya Fazlası hesaplanır!	

ARALIKLI ENVANTER YÖNTEMİ

Bu yöntemi, daha çok sayılması zor, küçük hacimli (ucuz) malları satan işletmeler uygular.

22

22. Aralıklı envanter yöntemini kullanan bir işletmenin Ticari Mallar hesabının dönem sonundaki borç toplamı 2.500.000 TL, alacak toplamı 150.000 TL'dir. İşletmede dönem sonu mal mevcudu 1.500.000 TL, dönem başı mal mevcudu ise 300.000 TL olduğuna göre işletmenin dönem sonundaki Satılan Ticari Mallar Maliyeti kaç TL'dir?

A) 550.000

B) 850.000

C) 1.150.000

D) 1.300.000

E) 1.450.000

b	153-Ticari Mallar hs.	a
D.Başı Mal	300.000	Alış İade
Alışlar		Alış İskonto
Alış Gideri		
	2.500.00	150.000

Borç kalanı → 2.350.000 TL

STMM = Tic.Mallar hs.nın Borç kalanı-D.sonu mal mevcudu

STMM = 2.350.000 – 1.500.000

= 850.000 TL

23

23. Mal hareketlerini aralıklı envanter yöntemine göre izleyen bir işletmenin Ticari Mallar hesabına ilişkin bilgiler şöyledir:

Dönem Başı Mal Mevcudu	26.050 TL
Dönem Sonu Borç Toplamı	143.250 TL
Dönem Sonu Alacak Toplamı	17.750 TL
Dönem Sonu Mal Mevcudu	12.550 TL

Satılan Ticari Mallar Maliyeti hesabına yapılacak olan kayıt aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 112.950 TL alacaklı
- B) 112.950 TL borçlu
- C) 125.500 TL alacaklı
- D) 125.500 TL borçlu
- E) 139.000 TL borçlu

b	153-Ticari Mallar hs.	a
D.Başlı Mal	26.050	Alış İade
Alışlar		Alış İskonto
Alış Gideri		
	143.250	17.750

Borç kalanı 125.500 TL

STMM = Tic.Mallar hs.nın Borç kalanı – D.sonu mal mevcudu

STMM = 125.500 – 12.550

= 112.950 TL

gider hesabı

-----/-----		
621.STMM	112.950	
153.Ticari Mallar		112.950
-----/-----		

SÜREKLİ (ARALIKSIZ) ENVANTER YÖNTEMİ

Bu yöntemde STMM, önceden bilinmektedir. Her Satıştan Sonra Ticari mal satışının maliyet kaydı yapılır.

?

24

24. Ticari malların muhasebeleştirilmesinde aralıksız sayım yöntemini uygulayan bir işletmede, dönem sonunda yapılan sayımda depodaki ticari malların parasal karşılığının 50.000 TL ve ticari mallar hesabının borç kalanının 60.000 TL olduğu saptanmıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) 10.000 TL'lik sayım ve tesellüm noksanı vardır.
 B) 10.000 TL'lik olağan gelir ve kâr vardır.
 C) 10.000 TL'lik sayım ve tesellüm fazlası vardır.
 D) 10.000 TL'lik satılan ticari mallar maliyeti vardır.
 E) 10.000 TL'lik olağandışı gelir ve kâr vardır.

b   153.Ticari Mallar   a

Borç kalanı   60.000

SAYIM   50.000*****sayıma göre ayarla!!!

10.000 TL NOKSAN VAR!!

-----/-----

197.Sayım ve Tesellüm Noksanı   10.000

153.Ticari Mallar

10.000

-----/-----

24

24. Stoklarını sürekli envanter yöntemiyle izleyen ve fire bulunmayan bir işletmenin dönem sonu envanter işlemlerinde Ticari Mallar hesabının borç kalanı 150.000 TL ve fiili sayım sonucu ticari mal mevcudu 172.000 TL olarak tespit edilmiştir. Farklılığın nedeninin araştırılmasına karar verilmiştir.

Buna göre işletme tarafından yapılacak kayıt aşağıdakilerden hangisidir?

A) 153 TİCARİ MALLAR	22.000	
397 SAYIM VE TESELLÜM FAZLALARI		22.000
B) 397 SAYIM VE TESELLÜM FAZLALARI	22.000	
153 TİCARİ MALLAR		22.000
C) 621 SATILAN TİCARİ MALLAR MALİYETİ	22.000	
153 TİCARİ MALLAR		22.000
D) 197 SAYIM VE TESELLÜM NOKSANLARI	22.000	
153 TİCARİ MALLAR		22.000
E) 153 TİCARİ MALLAR	22.000	
197 SAYIM VE TESELLÜM NOKSANLARI		22.000

b	153.Ticari Mallar	a
Borç kalanı	150.000	
SAYIM	172.000	*****sayıma göre ayarla!!!
	22.000 TL FAZLA VAR!!	

157 DİĞER STOKLAR: Stoklar grubunda yer alan hesapların hiçbirinin içine alınmayan, artık, hurda gibi kalemlerin ve değer kaybına uğramış olan stokların izlendiği aktif karakterli bir hesaptır.

158 STOK DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-): İşletmenin sahip olduğu stoklarda fiziksel nedenlerle veya ekonomik nedenlerle meydana gelen değer kayıplarına “ihtiyatlılık kavramı” gereğince karşılık ayrılır. Ayrılan bu karşılıklar 158.Stok değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabının alacağında izlenirken aynı yevmiye maddesinde “Karşılık Giderleri Hesabı” borç tarafında muhasebeleştirilir.

NOT: VUK değeri düşen malların “maliyet bedeli” yerine “emsal bedeli” ile değerlendirilmesini öngörmektedir.

25

25. Bir işletmenin deposunda meydana gelen su basması nedeniyle maliyet bedeli 150.000 TL olan ticari mallarının değerinde gerçekleşen 25.000 TL değer düşüklüğünün tamamına karşılık ayrılmasına karar verilmiştir.

Buna göre yapılması gereken muhasebe kaydıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar hesabı alacaklı 25.000 TL
- B) Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı hesabı alacaklı 25.000 TL
- C) Diğer Stoklar hesabı borçlu 125.000 TL
- D) Karşılık Giderleri hesabı alacaklı 25.000 TL
- E) Ticari Mallar hesabı alacaklı 125.000 TL

Ticari malların değer kaybetmesi:

-----/-----		
157.Diğer Stoklar	150.000	
153.Ticari Mallar		150.000
-----/-----		

Değeri düşen mallara karşılık ayrılması:

-----/-----		
654.Karşılık Gideri	25.000	
158.Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı(-)		25.000
-----/-----		

159-VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI:

Yurt içinden ya da yurt dışından satın alınmak üzere siparişe bağlanan stoklarla ilgili olarak yapılan avans ödemelerinin izlendiği hesaptır.

Örnek: A işletmesi, 23.06.2023 tarihinde X işletmesinden 40.000 TL mal sipariş etmiş ve bunun % 60'ını nakit avans ödemiştir.

23.06.2018 tarihinde, sipariş edilen mal teslim alınmış %20 KDV ile birlikte kalan tutar satıcıya nakden ödenmiştir.

Sipariş avansı ödenmesi:

-----/-----		
159.Verilen Sipariş Avansları	24.000	
100.Kasa		24.000
-----/-----		

Malın teslim alınması:

-----/-----		
153.Ticari Mallar	40.000	
191.İndirilecek KDV	8.000	
159.Verilen Sipariş Avansları		24.000
100.Kasa		24.000
-----/-----		

Dönem Ayırıcı Hesaplar

Gelecek dönemlere ait olarak önceden ödenen giderlerin izlendiği hesaplar:

- 180.Gelecek Aylara ait Giderler
- 280.Gelecek Yıllara ait Giderler

Gelecek dönemlere ait olarak önceden tahsil gelirlerin izlendiği hesaplar:

- 380.Gelecek Aylara ait Gelirler
- 480.Gelecek Yıllara ait Gelirler

Cari dönemde tahakkuk eden ancak gelecek dönemlerde istenebilir duruma gelecek giderlerin izlendiği hesaplar:

- 181.Gelir Tahakkukları
- 281.Gelir Tahakkukları

Cari dönemde tahakkuk eden ancak gelecek dönemlerde ödenebilir duruma gelecek giderlerin izlendiği hesaplar:

- 381.Gider Tahakkukları
- 481.Gider Tahakkukları

2 DURAN VARLIKLAR

Bir yıldan fazla kullanma süresine sahip olup işletmeler tarafından faaliyetlerinin yürütülmesinde sürekli olarak kullanılan maddi, maddi olmayan, taşınmaz ve taşınır aktif değerlere duran varlıklar denir.

24 MALİ DURAN VARLIKLAR (Ortaklıklar)

Uzun vadeli amaçlarla veya yasal zorunluluklar nedeniyle elde tutulan ya da bir yıllık süre içinde paraya dönüşmeyecek menkul kıymetler bu grupta izlenir.

Mali duran varlıklar hesap grubunda aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 240 Bağlı Menkul Kıymetler
- 241 Bağlı Menkul Kıymet Değer Düşüklüğü Karşılığı (–)
- 242 İştirakler
- 243 İştiraklere Sermaye Taahhütleri (–)
- 244 İştir. Sermaye Payları Değer Düş. Karşılığı(–)
- 245 Bağlı Ortaklıklar
- 246 Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhütleri(–)
- 247 Bağlı Ortak. Ser. Pay Değ Düşük Karşılığı(–)
- 248 Diğer Mali Duran Varlıklar
- 249 Diğer Mali Duran Varlıklar Karşılığı (–)

25 MADDİ DURAN VARLIKLAR (Maliyet Bedeli)

İşletme faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen ve tahmini yararlanma süresi bir yıldan fazla olan fiziki varlık kalemlerinin ve bunlarla ilgili birikmiş amortismanların izlendiği hesap grubudur.

Bu grupta şu hesaplar yer alır

- 250 Arazi Ve Arsalar
- 251 Yer Altı Ve Yer Üstü Düzenleri
- 252 Binalar
- 253 Tesis, Makine Ve Cihazlar
- 254 Taşıtlar
- 255 Demirbaşlar
- 256 Diğer Maddi Duran Varlıklar
- 257 Birikmiş Amortismanlar (–)
- 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar
- 259 Verilen Avanslar

MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR (Maliyet Bedeli)

Fiziksel varlığı bulunmayan, ancak kullanımları sonucunda işletmenin hasılatında artış doğuran, ticari bir fayda sağlayan imtiyaz ve üstünlüklerdir.

Bu grupta yer alan hesaplar;

- 260 Haklar
- 261 Şerefiye
- 262 Kuruluş Ve Örgütlenme Giderleri
- 263 Araştırma Ve Geliştirme Giderleri
- 264 Özel Maliyetler
- 267 Diğer Maddî Olmayan Duran Varlıklar
- 268 Birikmiş Amortismanlar (–)
- 269 Verilen Avanslar

260 HAKLAR

İmtiyaz, patent, lisans, ticari marka ve unvan gibi bir bedel ödenerek elde edilen değerlerin takip edildiği hesaptır.

26

26. İşletmelerin, bir bedel ödemek suretiyle elde ettikleri bazı hukuki tasarruflar ile kamu otoritelerinin kendilerine belirli alanlarda tanıdığı kullanma, yararlanma gibi yetkiler dolayısıyla yaptığı harcamalar aşağıdaki hesaplardan hangisinde izlenir?

A) Gelecek Yıllara Ait Giderler	B) Şerefiye
C) Özel Maliyetler	D) Özel Fonlar
E) Haklar	

Avans Ödemeleri

Stok (Ticari Mal) için ödenen avans -----	159. Verilen Sipariş Avansları hs.
Maddi Duran Varlık için ödenen avans -----	259. Verilen Avanslar hs.
Maddi Olmayan Duran için ödenen avans -----	269. Verilen Avanslar hs.
Özel Tükenmeye Tabi Varlık için ödenen avans -----	279. Verilen Avanslar hs.

261 ŞEREFİYE

Firma devirlerinde firmalara yapılan net varlıkları üzerindeki ödemelerin (değer artışlarının) takip edildiği hesaptır. Bir diğer ifade ile; İşletmenin net varlıkları ile rayiç bedeli arasındaki farktır.

Öz Sermaye = Net Defter Değeri = Net Varlıklar – Net Yabancı Kaynaklar (Borçlar)

- Bu hesap, bir işletme devralınırken katlanılan maliyet ile söz konusu işletmenin rayiç bedelle hesaplanan net varlıklarının (öz varlık) değeri arasındaki olumlu farkların izlenmesinde kullanılır.
- Şerefiye hesaplanırken rayiç bedelin tespit edilmemesi halinde, net defter değeri esas alınır.
- Ödenen şerefiye bedellerinin tamamı bu hesabın borcuna kaydedilir.
- Yok edilmeleri amortisman yoluyla 5 yıl içinde eşit taksitlerle yapılır.

27

- 27.** İşletme sektördeki pazar payını artırmak amacıyla Z İşletmesini satın almış ve karşılığında 600.000 TL ödemiştir. Z İşletmesinin bilançosunda net aktifleri toplamı 900.000 TL ve borçlarının net tutarı ise 400.000 TL'dir.

Bu bilgilere göre, şerefiye tutarı kaç TL'dir?

A) 100.000

B) 200.000

C) 300.000

D) 400.000

E) 500.000

NDD = Net Varlıklar – Net Yabancı Kaynaklar

= 900.000 – 400.000

= 500.000 Net defter değeri

Şerefiye = Ödenen tutar- Net defter değeri

= 600.000 – 500.000

= 100.000 TL

262 Kuruluş ve Örgütlenme Giderleri Hesabı

Bir işletme kurulurken veya yeni bir şube açarken yapılan masrafların izlendiği aktif karakterli bir hesaptır .

28

28. İşletme, yurt dışında açacağı temsilcilik bürosu için kiraladığı ofise aracılık yapan emlak bürosuna 4.500 TL nakit ödeme yapmıştır. İşletme bu tutarı aktifleştirmeye karar vermiştir. Bu bilgilere göre yapılması gereken kayıt aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

-----/-----

262.Kuruluş ve Örgütlenme Gideri	4.500
100.Kasa	4.500

-----/-----

263 Araştırma ve Geliştirme Giderleri Hesabı:

İşletmede yeni ürün ve teknolojiler oluşturulması amacıyla yapılan harcamaların izlendiği aktif karakterli bir hesaptır.

DURAN VARLIK HARCAMALARI

1. **Hasılat harcamaları:** İşletmelerin maddi duran varlıklardan tam olarak yararlanabilmek için yaptıkları **normal bakım, tamir ve temizleme giderine** hasılat harcaması denir.

Bu gider kalemleri Genel giderler altında yer alırlar.

Sahibi

Kiralık

DÖNEM GİDERİ OLARAK KAYDEDİLİR.

2. **Sermaye harcamaları:** Olağandışı giderler de denir. Duran varlıkları **genişletmek veya ekonomik değerini sürekli** olarak artırmak amacıyla yapılan giderlere sermaye harcaması denir.

Sahibi

Kiralık

Duran varlık maliyet
bedeline eklenir.

Özel Maliyet yazılır.

264 ÖZEL MALİYETLER:

Kiralanın gayrimenkullerin geliştirilmesi veya ekonomik değerin sürekli olarak artırılması amacıyla yapılan giderler ile (normal bakım, onarım ve temizleme giderleri hariç) bu gayrimenkulün kullanılması için yapıp kira süresinin sonunda mal sahibine bırakılacak olan, varlıkların bedellerini kapsar.

Bu harcamalar kira süresi içerisinde, kira süresinin beş yıldan fazla olması durumunda da beş yılda eşit tutarlarla, amorti edilir.

Özel maliyet bedelleri kira süresine göre eşit yüzdelerle itfa edilirler.

Kira süresi dolmadan, kiralanın şeyin boşaltılması durumunda henüz itfa edilmemiş olan giderler, boşaltma yılında bir defada gider yazılır.

29

- 29** İşletme, beş yıllığına kiraladığı yönetim binasının bahçesine çalışanları için otopark yaptırmıştır. Otoparkın yapımı için 20.000 TL'lik gider yapılmıştır. Bu gider ve KDV'si için işletme alacaklıya, elindeki bir senedi ciro ederek vermiştir.

Aşağıdakilerden hangisi, bu işleme ilişkin bir muhasebe kaydı olabilir?

Kiralık → değerini arttıran harcama

264 ÖZEL MALİYETLER	20.000	
191 İNDİRİLECEK KDV	4.000	
121 ALACAK SENETLERİ		24.000

30

- 30** İşletme, 01.07.2022 tarihinde 4 yıllığına kiraladığı mağazaya 15.06.2023 tarihinde kredili olarak 26.000 TL + KDV'ye asansör taktırmıştır. KDV peşin ödenmiştir.

Bu bilgilere göre işletmenin 15.06.2023 tarihinde yapacağı kayıta aşağıdaki hesaplardan hangisinin kullanımı doğrudur?

- A) Satıcılar hesabı alacaklı 26.000 TL
- B) Binalar hesabı borçlu 26.000 TL
- C) Özel Maliyetler hesabı alacaklı 26.000 TL
- D) Diğer Ticari Borçlar hesabı alacaklı 26.000 TL
- E) Banka Kredileri hesabı alacaklı 26.000 TL

Kiralık → değerini arttıran harcama

264 Özel Maliyetler	26.000	
191 İndirilecek KDV	5.200	
329 Diğer Ticari Borçlar		26.000
100 Kasa		5.200

ÖNEMLİ: Kredili Duran Varlık alınırsa

→ 329. Diğer Ticari Borçlar hs. da izlenir.

31

- 31 Bir işletme, sahibi olduğu bir dükkânı satış mağazası olarak kullanabilmek için peşin 250.000 TL harcama yaparak bir vitrin ile asma kat yaptırmıştır. Ayrıca, mağazada kullanılacak bilgisayar için 25.000 TL, mağazanın elektrik arızasının giderilmesi için de 15.000 TL peşin ödeme yapmıştır.

Buna göre yapılacak muhasebe kaydında borçlandırılacak hesaplarla ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Binalar hesabı 250.000 TL
- B) Özel Maliyetler hesabı 250.000 TL
- C) Genel Yönetim Giderleri hesabı 40.000 TL
- D) Binalar hesabı 290.000 TL
- E) Özel Maliyetler hesabı 290.000 TL

Sahibi → değerini arttıran harcama → D.V.hs.
Bakım-Onarım → Gider yazılır!!

-----/-----		
252.Binalar	250.000	
255.Demirbaşlar	25.000	
770.Genel Yönetim Gideri	15.000	
191.İndirilecek KDV	58.000	
100.Kasa		348.000
-----/-----		

DURAN VARLIKLARIN SATIN ALINMASI

Arazi ve arsalar üzerinde bulunan kullanılmayan yapıların yıkılması için yapılan harcamalar; ARAZİ VE ARSALARIN MALİYETİNE EKLENİR.

Binek otomobiller için ödenen KDV indirilemez. Maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.

İmal veya inşaat aşamasındaki duran varlıklar için yapılan harcamalar, duran varlık tamamlanıncaya kadar; 258.Yapılmakta Olan Yatırımlar hesabında izlenir.

Maddi duran varlıkların alınması için ödenen avanslar; 259.Verilen Avanslar hesabında izlenir.

Maddi duran varlıklar kullanıldıkça eskime ve yıpranmalara maruz kalmaktadırlar. Bu sebeple "Arsa ve Arazi-ler" dışındaki tüm maddi duran varlıklar amortismanına tabidir.

Maddi duran varlıklar V.U.K.' na göre maliyet bedelleri üzerinden değerlendirilir.

250. Arsa ve Araziler Hs: İşletmelerin sahip olduğu her türlü arsa veya arazilerin izlendiği aktif karakterli bir hesaptır.

- Arsa veya arazilere yıpranma payı adı altında amortisman ayrılmaz ancak erozyon olması durumunda amortisman ayrılabilir. Ayrıca tüm duran varlıklarda olduğu gibi arsa ve araziler içinde maliyet bedelleri üzerinden kayıt işlemleri yapılır.

251. Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hs: Bir işin gerçekleşmesini sağlamak amacıyla yer altına veya yer üstüne inşa ettirilen her türlü yol, köprü, tünel, alt geçit vb. yapıların izlendiği aktif karakterli bir hesaptır.

252. Binalar Hs: İşletmeye her türlü bina ve bunların ayrılmaz parçalarının izlendiği aktif karakterli bir hesaptır.

253. Tesis, Makine ve Cihazlar Hs: Üretim işletmelerinde üretim faaliyetlerinde kullanılan her türlü makinele-
rin izlendiği aktif karakterli bir hesaptır.

254. Taşıtlar Hs: İşletme faaliyetlerinde kullanılan her türlü taşıtların izlendiği aktif karakterli bir hesaptır.

255. Demirbaşlar Hs: İşletme faaliyetlerinde kullanılan her türlü büro makinelerinin izlendiği aktif karakterli bir hesaptır.

258. Yapılmakta Olan Yatırımlar Hs: Bir duran varlığın edinimi boyunca katlanılan maliyetlerin izlendiği aktif karakterli bir hesaptır. Bu hesapta toplanan maliyetler duran varlığın teslimi esnasında ilgili duran varlık hesaba aktarılır.

259. Verilen Avanslar Hs: Yurt içi veya dışından duran varlık sipariş edildiğinde teslim alınmadan önce ödenen avansların izlendiği aktif karakterli bir hesaptır.

257. Birikmiş Amortismanlar Hs.(-): Duran varlıkların kullanımı ile meydana gelen değer kayıplarının hesaplanıp kayda alındığı aktif düzenleyici pasif karakterli bir hesaptır.

MADDİ DURAN VARLIK ALIMI

32

- 32.** İşletme 30.08.2024 tarihinde ofis işlerinde kullanmak üzere 200.000 TL + %20 KDV tutarındaki bilgisayarlar için satıcıya peşin olarak 50.000 TL ön ödeme yapmıştır. Bilgisayarlar, 23.09.2024 tarihinde kalan tutar için bir bono ciro edilerek satıcıdan teslim alınmıştır.

Buna göre işletme tarafından 23.09.2024 tarihinde yapılması gereken muhasebe kaydı aşağıdakilerden hangisidir?

Avans ödenmesi kaydı:

-----30/08-----

259. Verilen avanslar	50.000	
100. Kasa		50.000

-----/-----

-----23.09-----

255. Demirbaşlar	200.000	
191. İndirilecek KDV	40.000	
259. Verilen avanslar		50.000
121. Alacak Senetleri		190.000

-----/-----

33

33. İşletme, yönetim odasında kullanılmak üzere %20 KDV dâhil 60.000 TL'ye yeni masa takımı almıştır. Karşılığında fatura bedelinin yarısı için vadesine 2 ay kalan bir müşteri senedi ciro edilirken, kalan tutar için borçlanılmıştır.

Verilenlere göre, işletmenin yapacağı kayıt aşağıdakilerden hangisidir?

-----/-----		
255.Demirbaşlar	50.000	
191.İndirilecek KDV	10.000	
121.Alacak Senetleri		30.000
329.Diğer Ticari Borçlar		30.000
-----/-----		

34

34. İşletmenin ihtiyacı olan su kanalının yapımına karar verilmiş ve farklı tarihlerde yapılan harcamaların toplam tutarı olan 130.000 TL, Yapılmakta Olan Yatırımlar hesabına kaydedilmiştir. Yapılan kanal yatırımına ilişkin denetim yapılmış ve tamamlanan kanalın kabulü ve teslim alınması gerçekleşmiştir.

Buna göre, kanalın teslim alınması aşamasında yapılacak kayıt aşağıdakilerden hangisidir?

A) -----/-----		
251 YERALTI VE YERÜSTÜ DÜZENLERİ	130.000	
191 İNDİRİLECEK KDV	23.400	
258 YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR		153.400
B) -----/-----		
251 YERALTI VE YERÜSTÜ DÜZENLERİ	130.000	
258 YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR		130.000
C) -----/-----		
258 YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR	130.000	
191 İNDİRİLECEK KDV	23.400	
102 BANKALAR		153.400
D) -----/-----		
258 YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR	130.000	
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR		130.000
E) -----/-----		
252 BİNALAR	130.000	
102 BANKALAR		130.000
-----/-----		

İşletme duran varlıkları içerisinde amortismanına tabi olmayanlar şunlardır;

- Boş arsa ve araziler
- Yapılmakta olan yatırımlar
- Verilen avanslar
- Kiralanmış olan tüm duran varlıklar

Amortisman Hesaplama Yöntemleri

- 1- Normal (eşit tutarlı) Amortisman Yöntemi
- 2- Azalan kalanlar (Hızlandırılmış, Azalan Bakiyeler)
- 3- Kist Amortisman Yöntemi
- 4- Madenlerde amortisman Yöntemi
- 5- Fevkalade amortisman Yöntemi

Not: Azalan bakiyeler amortisman yönteminden normal amortisman yöntemine geçiş yapılabilirken, normal amortisman yönteminden azalan bakiyeler yöntemine geçiş yapılamaz.

1. Normal Amortisman Yöntemi (Eşit tutarlı): Maliyet Bedeli üzerinden her yıl eşit tutarda amortismanın gider olarak yazılmasıdır.

Normal Amortisman Oranı = 1 / Ekonomik Ömür

Yıllık Amortisman Payı = Maliyet Bedeli x Normal Amortisman Oranı

Örnek: Maliyeti 10.000 TL ekonomik ömrü 5 yıl olan bir duran varlığa normal amortisman yöntemine göre amortisman ayrılacaktır.

Amortisman Oranı = 1 / 5 = 0,20

Yıllar	Maliyet	Amortisman Oranı	Birikmiş amortisman	Net değer
1.Yıl	10.000	0,20	2.000	8.000
2.Yıl	10.000	0,20	4.000	6.000
3.Yıl	10.000	0,20	6.000	4.000
4.Yıl	10.000	0,20	8.000	2.000
5.Yıl	10.000	0,20	10.000	0

2. Azalan Bakiyeler Yöntemi: Bu yöntemde her yıl hesaplanan amortisman tutarı bir sonraki yılın hesaplanabilmesi için maliyetten düşülür. Bu yöntem duran varlığın net değerine normal amortisman oranının 2 katı uygulanmak suretiyle hesaplama yapılır.

Bu yöntemin kullanılması duran varlığın alındığı ilk yıllarda işletmeye vergi teşviki sağlar. Azalan bakiyede üst sınır 2005 yılı itibari ile %50 olmuştur.

$$\text{Net Değer} = \text{Maliyet} - \text{Birikmiş Amortisman}$$

$$\text{Yıllık Amortisman Payı} = \text{Net Değer} \times \text{Amortisman Oranı}$$

Örnek: Maliyeti 10.000 TL ekonomik ömrü 5 yıl olan bir duran varlığa azalan bakiyeler yöntemine göre amortisman ayrılacaktır.

$$\text{Amortisman Oranı} = 1 / \text{Ekonomik Ömür} \times 2 \text{ katı Amort. Oranı} = 1 / 5 \times 2 = 0,40$$

Yıllar	Maliyet	Amortisman Oranı	Birikmiş amortisman	Net değer
1.Yıl	10.000	0,40	4.000	4.000
2.Yıl (10.000-4.000)	6.000	0,40	2.400	6.400
3.Yıl (6.000-2.400)	3.600	0,40	1.440	7.840
4.Yıl (3.600-1.440)	2.160	0,40	864	8.704
5.Yıl (2.160-864)	1.296		1.296	10.000

3. Kıst Amortisman Yöntemi: Sadece binek otomobiller için kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntemde ilk yılın tamamına değil alındığı aydan itibaren amortisman ayrılır. İlk yıla yazılmayan amortisman tutarları son yıla ilave edilir.

VUK' na göre konusu taşımacılık olmayan işletmeler binek otolara kıst amortisman uygulamak zorundadır.

Örnek: İşletme 15 Ekim 2020'de 60.000TL'ye binek otomobil satın almıştır. Otomobilin ekonomik ömrü 5 yıldır.

$$60.000 \times 0,20 = 12.000\text{TL yıllık amortisman payı}$$

$$12.000 / 12 = 1.000\text{TL aylık amortisman payı}$$

İlk yıl 3 aylık amortisman hesaplanacağından; $1.000 \times 3 \text{ ay} = \underline{\underline{3.000 \text{ TL}}}$ 'lik amortisman payı

Yıllar	Maliyet	Amortisman Oranı	Birikmiş amortisman
1.Yıl-2020	60.000	—	3.000
2.Yıl-2021	60.000	0,20	12.000
3.Yıl-2022	60.000	0,20	12.000
4.Yıl-2023	60.000	0,20	12.000
5.Yıl-2024	60.000	—	21.000 (12.000+9.000)

AMORTİSMAN KAYIT YÖNTEMLERİ

1. DİREKT YÖNTEM: Bu yöntemde amortisman duran varlığın maliyetinden düşülür.

2. ENDİREKT YÖNTEM: Bu yöntemde hesaplanan amortisman oranı 257-Birikmiş Amortismanlar Hs. aracılığı ile kayıt altına alınır.

Örnek: Maliyeti 10.000TL ekonomik ömrü 5 yıl olan büro mobilyası için normal amortisman yöntemine göre amortisman hesaplanacaktır.

$$10.000 / 5 = 2.000\text{TL yıllık amortisman tutarı}$$

1. Direkt Yönteme göre:

-----/-----	
770.Genel Yönetim gideri	2.000
255.Demirbaşlar	2.000
-----/-----	

2. Endirekt Yönteme göre:

-----/-----	
770.Genel Yönetim gideri	2.000
257.Birikmiş Amortisman	2.000
-----/-----	

DURAN VARLIKLARIN SATIŞI**ZARAR'LI DURAN VARLIK SATIŞI**

689 Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar hesabı kullanılır.

Örnek: İşletme maliyet bedeli 500.000 TL, birikmiş amortismanı 380.000 TL olan makinesini, 100.000 TL + % 20 KDV 'ye **yenilemek amacı** ile peşin satmıştır.

Maliyet bedeli-----	500.000
Birikmiş amortisman-----	(380.000)
Net defter değer-----	120.000
Satış Tutarı-----	100.000
Kâr/Zarar-----	20.000 ZARAR

-----/-----	
257.Birikmiş Amortismanlar	380.000
100.Kasa	120.000
689.Diğer Olağandışı	
Gider ve Zarar	20.000
253.Tesis Makine ve Cihazlar	500.000
391.Hesaplanan KDV	20.000
-----/-----	

KÂR'LI DURAN VARLIK SATIŞI

Yenileme amacı yoksa: 679 Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar hesabı kullanılır.

Yenileme amacı varsa: "549 ÖZEL FONLAR (Yenileme Fonları)" adlı öz sermaye kâr yedeği hesabında en çok üç yıl süre ile tutulur.

Örnek: İşletme maliyet bedeli 300.000 TL, birikmiş amortismanı 150.000 TL olan makinelerini, 180.000 TL + %20 KDV'ye peşin satmıştır.

Maliyet bedeli-----	300.000
Birikmiş amortisman-----	(150.000)
Net defter değeri-----	150.000
Satış Tutarı-----	180.000
Kar/Zarar-----	30.000 KÂR

-----/-----	
257.Birikmiş Amortismanlar	150.000
100.Kasa	216.000
253.Tesis Makine ve Cihazlar	300.000
391.Hesaplanan KDV	36.000
679.Diğer Olağandışı	30.000
Gelir ve Kârlar	

Örnek: İşletme maliyet bedeli 300.000 TL, birikmiş amortismanı 150.000 TL olan makinelerini, 180.000 TL + %20 KDV'ye yenilemek amacıyla peşin satmıştır.

Maliyet bedeli-----	300.000
Birikmiş amortisman-----	(150.000)
Net defter değeri-----	150.000
Satış Tutarı-----	180.000
Kâr/Zarar-----	30.000 KÂR

ÖNEMLİ: Yenileme amacı → **KÂR'LI SATIŞ** olursa!!

-----/-----	
257.Birikmiş Amortismanlar	150.000
100.Kasa	216.000
253.Tesis Makine ve Cihazlar	300.000
391.Hesaplanan KDV	36.000
549.Özel Fonlar	30.000

3 yıl içinde yenileme yapılmaz ise özel fon GELİR KAYDEDİLİR.

-----/-----	
549.Özel Fonlar	30.000
671.Önceki Dönem	
Gelir ve Kârlar	30.000

-----/-----

35

35. Kayıtlı değeri 20.000 TL, birikmiş amortismanı 16.000 TL olan bir demirbaş yenilemek amacıyla 3.000 TL + KDV'ye veresiye olarak satılmıştır (KDV oranı %10 varsayılmıştır).

Bu bilgilere göre yapılacak muhasebe kaydında aşağıdaki hesaplardan hangisinin kullanılması yanlıştır?

- A) Özel Fonlar hesabı alacaklı 1.000 TL
- B) Birikmiş Amortismanlar hesabı borçlu 16.000 TL
- C) Hesaplanan KDV hesabı alacaklı 300 TL
- D) Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar hesabı borçlu 1.000 TL
- E) Diğer Ticari Alacaklar hesabı borçlu 3.300 TL

Maliyet bedeli-----	20.000
Birikmiş Amortismanı-----	(16.000)
Net defter değeri-----	4.000
Satış tutarı-----	3.000
Kâr/Zarar-----	(1.000) ZARAR

Yenileme amacı → KÂR'LI SATIŞ olursa!!

ÖNEMLİ: Kredili, Veresiye D.V. Satışı;

127.Diğer Ticari Alacaklar hs.da izlenir.

-----/-----	
127.Diğer Ticari Alacaklar	3.300
257.Birikmiş Amortismanlar	16.000
689.Diğer Olağandışı Gider ve Zarar	1.000
255.Demirbaşlar	20.000
391.Hesaplanan KDV	300
-----/-----	

36

36. İşletmenin aktifine kayıtlı maliyeti 150.000 TL ve birikmiş amortisman tutarı 90.000 TL olan bir makine yanmıştır. Sigorta şirketi bu makine ile ilgili 75.000 TL ödeyeceğini bildirmiştir.

Yapılacak kayıta aşağıdaki hesaplardan hangisinin alacak tarafına kayıt yapılır?

- A) Birikmiş Amortismanlar
- B) Diğer Çeşitli Alacaklar
- C) Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar
- D) Kasa
- E) Genel Yönetim Giderleri

Maliyet bedeli-----	150.000
Birikmiş Amortismanı-----	(90.000)
Net defter değeri-----	60.000
Gelecek tutar-----	75.000
Kâr/Zarar-----	(15.000) KÂR

ÖNEMLİ: Sigorta şirketinden alacaklar;

136. Diğer Çeşitli Alacaklar hs.da izlenir.

-----/-----	
136.Diğer Çeşitli Alacaklar	75.000
257.Birikmiş Amortismanlar	90.000
255.Demirbaşlar	150.000
679.Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar	15.000
-----/-----	

?

37

37. Yenileme fonu olarak 549 Özel Fonlar hesabına alınan tutarın kullanılmayacağına karar verilmesi durumunda yapılması gereken muhasebe kaydı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özel Fonlar Hesabı borçlu / Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar Hesabı alacaklı
- B) Özel Fonlar Hesabı borçlu / Önceki Dönem Gelir ve Kârları Hesabı alacaklı
- C) Özel Fonlar Hesabı borçlu / Birikmiş Amortismanlar Hesabı alacaklı
- D) Özel Fonlar Hesabı borçlu / Geçmiş Yıllar Kârları Hesabı alacaklı
- E) Özel Fonlar Hesabı borçlu / Diğer Olağan Gelir ve Kârlar Hesabı alacaklı

borç	549.Özel Fonlar hs.	alacak
		X
		Kâr Yedeği'dir!

3 yıl içinde yenileme yapılmaz ise;

549. Özel Fonlar hesabı kapatılarak, 671. Önceki Dönem Gelir ve karlar hesabına KAYDEDİLİR.

-----/-----

549. Özel Fonlar

x

671.Önceki Dönem Gelir ve Kârlar

x

-----/-----

38

38. İşletmenin sigortalı bir taşıtı 25.11.2024 tarihinde çıkan yangında kullanılamaz hâle gelmiştir. Taşıtın defter değeri 900.000 TL, birikmiş amortismanı ise 540.000 TL'dir. Yapılan inceleme sonrası aynı gün sigorta şirketi taşıta 300.000 TL tazminat ödemeyi kararlaştırmıştır. Tazminat bedeli 1 ay sonra tahsil edilecektir.

Bu bilgilere göre işletmenin 25.11.2024 tarihinde yapacağı kayıta aşağıdaki hesaplardan hangisinin kullanımı yanlıştır?

- A) Alıcılar hesabı borçlu 300.000 TL
- B) Taşıtlar hesabı alacaklı 900.000 TL
- C) Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar hesabı borçlu 60.000 TL
- D) Birikmiş Amortismanlar hesabı borçlu 540.000 TL
- E) Diğer Çeşitli Alacaklar hesabı borçlu 300.000 TL

Maliyet bedeli-----	900.000
Birikmiş Amortismanı-----	(540.000)
Net defter değeri-----	360.000
Gelecek tutar-----	300.000
Kâr/Zarar-----	(60.000) ZARAR

-----/-----

136. Diğer Çeşitli Alacaklar **300.000**

257. Birikmiş Amortismanlar 540.000

689. Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar **60.000**

254. Taşıtlar

900.000

-----/-----

KAYNAKLAR

İşletme varlıklarının finansmanında kullanılan varlıklar üzerindeki hak sahipliğini gösteren, bilançonun pasifinde yer alan, alacaklı çalışan ve alacak kalanı veren hesaplardır.

YABANCI KAYNAKLAR (BORÇLAR)

1. MALİ BORÇLAR: Finans ya da kredi kurumlarından sağlanan borçlardır. 300 Banka Kredileri 303 Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri Ve Faizleri 304 Tahvil Anapara Borç Taksit ve Faizleri 305 Çıkarılmış Bonolar ve Senetler 306 Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler 308 Menkul Kıymetler İhraç Farkı (–) 309 Diğer Malî Borçlar	2. TİCARİ BORÇLAR: İşletmenin ticari ilişkileri nedeniyle ortaya çıkan senetli ve senetsiz borçların izlendiği hesapları kapsar. 320 Satıcılar 321 Borç Senetleri 322 Borç Senetleri Reeskontu (–) 326 Alınan Depozito Ve Teminatlar 329 Diğer Ticarî Borçlar	3. DİĞER BORÇLAR: Herhangi bir ticari nedene dayanmadan oluşmuş ve en çok bir yıl içinde ödenmesi düşünülen borçlardır. 331 Ortaklara Borçlar 332 İştiraklere Borçlar 333 Bağlı Ortaklıklara Borçlar 335 Personele Borçlar 336 Diğer Çeşitli Borçlar 337 Diğer Borç Senetleri Reeskontu (–)

300. Banka Krediler hs: İşletmenin banka finans kurumlarından aldığı ve 1 yıl içinde geri ödemesi yapılacak olan kredilerin izlendiği pasif karakterli bir hesaptır.

Örnek: İşletme X bankasından 3 ay vadeli %20 faiz oranlı 100.000 TL kredi çekmiştir. Kredi vade sonunda faizi ile birlikte ödenmiştir.

Kredi çekildiğinde yapılacak kayıt;

-----/-----	
102.Bankalar	100.000
300.Banka kredileri	100.000
-----/-----	

Faizi ile birlikte ödenmesi durumunda kayıt;

-----/-----	
300.Banka kredileri	100.000
780.Finansman Giderleri	5.000
100Kasa/102.Bankalar	105.000
-----/-----	

Faizin hesaplanması;

$$100.000 \times 3 \times 20 / 1200 = 5.000\text{TL}$$

NOT: İşletmelerin bankalardan aldıkları kredilere işleyen faiz tutarları daima **780-Finansman Giderleri Hesabında** muhasebeleştirilir.

?

39

39. İşletme 15.05.2024 tarihinde bankadan 3 ay vadeli 100.000 TL kredi çekmiştir. Anapara ve 10.000 TL'lik faiz ödemesi vade sonunda işletmenin aynı bankadaki ticari mevduat hesabından yapılmıştır.

Buna göre, ödemeye ilişkin muhasebe kaydı aşağıdakilerden hangisidir?

-----/-----	
300.Banka kredileri	100.000
780.Finansman Giderleri	10.000
102.Bankalar	110.000
-----/-----	

?

40

40. -----/-----

300.Banka kredileri	xxx
102.Bankalar	xxx

-----/-----

Yukarıdaki kayıt aşağıdaki işlemlerden hangisine aittir?

- A) Uzun vadeli kredi kullanımı
- B) Kredi borcunun ödenmesi
- C) Uzun vadeli kredinin vadesinin bir yılın altına düşmesi
- D) Kredi borcu için teminat verilmesi
- E) Kısa vadeli kredi kullanımı

303- Uzun Vadeli Kredilerin Anapara ve Taksitleri Hs: İşletmenin bir yıldan daha uzun vadelerde çektiği kredilerin anapara ve taksit ödemelerinin vadelerinin bir yılın altına düşmesi durumunda kullanılan pasif karakterli bir hesaptır.

Örnek: İşletme 01.10.2010'da bankadan sağladığı 3 yıl vadeli, 90.000TL limitli %15 faizli senet karşılığı kredi için 100.000TL tutarındaki senedi teminat olarak vermiş ve kredi tutarı işletmenin bankadaki hesabına aktarılmıştır.

Müşteri senetlerinin bankaya teminat olarak verilmesi;

-----/-----

121.Alacak Senetleri   100.000

-*Teminattaki senet*

121.Alacak Senetleri   100.000

-*Cüzdandaki senet*

-----/-----

Uzun vadeli kredi kullanılması kaydı;

-----01.10.2010-----

102.Bankalar   90.000

400.Banka kredileri   90.000

-----/-----

$$90.000 \times 3 \times 15 / 1200 = 3.375 \rightarrow 2010 \text{ yılının 3 aylık faizi}$$

Dönem sonu yapılacak faizin kaydı;

-----31.12.2010-----

780.Finansman Gideri   3.375

381.Gider Tahakkukları   3.375

-----/-----

$$90.000 / 3 = 30.000\text{TL} \rightarrow 3 \text{ yıllık vadede her yıla düşen anapara tutarı}$$

31/ 12 / 2010 tarihinde anapara taksiti için yapılacak kayıt;

(Kredinin kısa vadeye dönüşmesi(taksit) kaydı;)

-----31.12.2010-----

400.Banka kredileri   30.000

303.uzun vadeli kredinin
ana para, taksit ve faizleri   30.000

-----/-----

01/ 10 / 2011 tarihinde ilk yıl vadesinin dolduğunda yani ödeme zamanında yapılacak kayıt;

$$90.000 \times 9 \times 15 / 1200 = 10.125\text{TL} \rightarrow 2011 \text{ yılında vade sonunda işleyen faiz.}$$

-----31.12.2010-----

303.Uzun Vadeli Kredinin Ana para, Taksit ve Faizleri	30.000
381-Gider Tahakkukları	3.375
780.Finansman Gideri	10.125
102.Bankalar	43.500

-----/-----

305-Çıkarılmış Bono ve Senetler Hs: İşletmenin kısa vadeli fon ihtiyacını karşılamak amacı ile çıkardığı ve banka aracılığı ile sattığı borçlanma senetlerinin (bonolarının) izlendiği pasif karakterli hesaptır.

41

- 41.** İşletme, 1 Kasım 2016 tarihinde üç ay vadeli, anapara ve faizi dönem sonu ödemeli 400.000 TL tutarlı finansman bonusu ihraç etmiş ve 355.000 TL'ye satmıştır.

Buna göre, satışa ilişkin kayıt aşağıdakilerden hangisidir?

Finansman bonusu ihraç kaydı;

-----/-----

102.Bankalar	355.000
308.Menkul Kıymetler İhraç Farkları	45.000
305.Çıkarılmış Bono ve Senetler	400.000

-----/-----

42

42. Finansal tablolarını yıllık olarak hazırlayan bir işletme, 01.12.2018 tarihinde ihraç ettiği 6 ay vadeli 30.000 TL nominal değerli finansman bonosunu ihraç tarihinde 24.000 TL'ye satmıştır. Vade sonunda bono bedeli bankadaki hesaptan ödenmiştir.

Buna göre, işletmenin vade sonunda yapacağı kayıtlarla ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Çıkarılmış Bonolar ve Senetler hesabı 24.000 TL borçlandırılır.
- B) Finansman Giderleri hesabı 6.000 TL borçlandırılır.
- C) Menkul Kıymetler İhraç Farkı hesabı 5.000 TL alacaklandırılır.
- D) Çıkarılmış Bonolar ve Senetler hesabı 30.000 TL alacaklandırılır.
- E) Gider Tahakkukları hesabı 1.000 TL borçlandırılır.

Finansman bonosu ihraç kaydı;

-----01.12.2018-----

102.Bankalar	24.000
308.Menkul Kıymetler İhraç Farkları	6.000
305.Çıkarılmış Bono ve Senetler	30.000

-----/------

Dönem Sonu faiz kaydı:

-----31.12.2018-----

780.Finansman Gideri	1.000
308.Menkul Kıymetler İhraç Farkları	1.000

-----/------

Vade sonunda yapılacak kayıt;

-----/------

305.Çıkarılmış Bono ve Senetler	30.000
780.Finansman Gideri	5.000
102.Bankalar	30.000
308.Menkul Kıymetler İhraç Farkları	5.000

-----/------

405-ÇIKARILMIŞ TAHVİLLER HESABI: Anonim şirketlerin uzun vadeli fon ihtiyacını karşılamak amacı ile çıkardıkları borçlanma senetlerinin izlendiği pasif karakterli bir hesaptır.

Anapara ödemeleri 1 yılın altına düştüğünde 405-Çıkarılmış Tahviller Hesabında yazılı olan tutar 304- Tahvil, Anap ara, Borç, Faiz ve Taksitleri Hesabına devredilir.

43

43. İşletme 5 yıl vadeli 100.000 TL nominal değerli tahvilleri 95.000 TL bedelle ihraç etmiştir. İhraç işlemine aracılık eden banka tahvillerin tamamını sattığını ve tutarı işletmenin aynı bankadaki mevduat hesabına yatırdığını bildirmiştir.

Buna göre, işlemin muhasebe kaydı aşağıdakilerden hangisidir?

-----/-----	
102 Bankalar	95.000
408 Menkul Kıymetler İhraç Farkı	5.000
405 Çıkarılmış Tahviller	100.000
-----/-----	

44

44. İşletme 23.08.2024 tarihinde 2 yıl vadeli ve 400.000 TL nominal değerli tahvil çıkarmış ve bu tutardan banka aracılığıyla satmıştır. Tahvilin anaparası ve faizi vade sonunda ödenecektir.

Buna göre işletmenin 31.12.2024 tarihinde cari dönem faizi için yapacağı muhasebe kaydıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Menkul Kıymetler İhraç Farkları hesabı alacaklandırılır.
- B) Çıkarılmış Tahviller hesabı alacaklandırılır.
- C) Finansman Giderleri hesabı borçlandırılır.
- D) Gider Tahakkukları hesabı borçlandırılır.
- E) Banka Kredileri hesabı alacaklandırılır.

45

45. İşletmenin daha önce ihraç ettiği 2 yıl vadeli tahvillerin bilanço tarihinden itibaren bir yıl içinde ödenmesi gereken anapara borç taksit tutarı 250.000 TL'dir.

Buna göre, yapılması gereken muhasebe kaydı aşağıdakilerden hangisidir?

-----/-----	
405 ÇIKARILMIŞ TAHVİLLER	250.000
304 TAHVİL ANAPARA BORÇ	
TAKSİT VE FAİZLERİ	250.000
-----/-----	

?

46

46. Çıkarılmış Tahviller hesabında kayıtlı olan 300.000 TL tutarındaki tahvilin vadesinin bir yılın altına indiği belirlenmiştir.

Bu işlem ile ilgili doğru kayıt aşağıdakilerden hangisidir?

-----/-----

405 ÇIKARILMIŞ TAHVİLLER	300.000
304 TAHVİL ANAPARA BORÇ	
TAKSİT VE FAİZLERİ	300.000

-----/-----

Ücret Tahakkuk Kayıtları

?

47

47. Bir işletmede çalışan ve işletmeden Aralık 2015 ayı içinde 350 TL avans kullanan bir idari personelin, Aralık 2015 ayına ilişkin ücret bordrosu bilgileri şöyledir:

Brüt ücret 2.000 TL
SGK işçi payı 250 TL
Gelir vergisi 380 TL
Damga vergisi 20 TL
SGK işveren payı 500 TL
SGK işsizlik işçi payı 30 TL
SGK işsizlik işveren payı 50 TL'dir.

Buna göre, yapılacak ücret tahakkuk kayıt?

-----/-----

770.Genel Yönetim gideri 2.550

-Brüt ücret 2.000

-SGK İşveren payı 500

-SGK İşsizlik İşveren Payı 50

360.Ödenecek Vergi ve Fonlar 400

-Gelir Vergisi 380

-Damga Vergisi 20

361.Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri 830

-SGK İşçi Payı 250

-SGK İşveren Payı 500

-SGK İşsizlik İşçi Payı 30

-SGK İşsizlik İşveren Payı 50

196. Personel Avansları 350

335.Personele Borçlar 970

-----/-----

KDV İŞLEMLERİ

Hesaplanan KDV > İndirilecek KDV = Ödenecek KDV

İndirilecek KDV > hesaplanan KDV = Devreden KDV

191-İndirilecek KDV: Mal veya hizmet alımında satıcıya ödenen KDV bedellerinin izlendiği aktif karakterli bir hesaptır.

391-Hesaplanan KDV: Mal veya hizmet satışlarında müşterilerden tahsil edilen KDV bedellerinin izlendiği pasif karakterli bir hesaptır.

190-Devreden KDV: Her ay yapılan KDV mahsup kaydında 191-İndirilecek KDV'nin 391-Hesaplanan KDV'yi aşan kısmının izlendiği aktif karakterli bir hesaptır.

360-Ödenecek Vergi ve Fonlar: Her ay yapılan KDV mahsup kaydında 391-Hesaplanan KDV'nin 191-İndirilecek KDV'yi aşan kısmının izlendiği pasif karakterli bir hesaptır.

48

48. Ay sonunda İşletmenin “391 Hesaplanan KDV” hesabının alacak kalanı 78.000 TL ve “191 İndirilecek KDV” hesabının borç kalanı ise 75.000 TL olarak gerçekleşmiştir.

İşletme KDV ile ilgili olarak ay sonunda aşağıdaki muhasebe kayıtlarından hangisini yapmalıdır?

391 Hesaplanan KDV

191 İndirilecek KDV

A.K. 78.000

B.K. 75.000

391 > 191 → 360

391 HESAPLANAN KDV	78.000
191 İNDİRİLECEK KDV	75.000
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	3.000
-Ödenecek KDV	

ÖZKAYNAKLAR

İşletme sahibi ve ortaklarının işletme varlıkları üzerindeki haklarıdır. Bu grupta aşağıdaki bölümler yer almaktadır:

50.Ödenmiş Sermaye**52.Sermaye Yedekleri****54.Kâr Yedekleri****57.Geçmiş Yıllar Kârları****58.Geçmiş Yıllar Zararları****59.Dönem Net Kârı (Zararı)****500 Sermaye Hesabı****501 Ödenmemiş Sermaye Hesabı (–)****520 Hisse Senetleri İhraç Primleri Hesabı****521 Hisse Senedi İptal Kârları Hesabı****522 Maddi Duran Varlık Yeniden Değerleme Artışları Hesabı****523 İştirakler Yeniden Değerleme Artışları Hesabı****524 Maliyet Artışları Fonu Hesabı****529 Diğer Sermaye Yedekleri Hesabı****540 Yasal Yedekler Hesabı****541 Statü Yedekleri Hesabı****542 Olağanüstü Yedekler Hesabı****548 Diğer Kâr Yedekleri Hesabı****549 Özel Fonlar Hesabı****570 Geçmiş Yıllar Kârları Hesabı****580 Geçmiş Yıl Zararları Hesabı (–)****590 Dönem Net Kârı Hesabı****591 Dönem Net Zararı Hesabı (–)**

49

49. İşletmenin dönem sonu özkaynaklarına ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir:

Sermaye 600.000 TL

Ödenmemiş Sermaye 100.000 TL

Hisse Senedi İhraç Primleri 40.000 TL

Yasal Yedekler 60.000 TL

Statü Yedekleri 50.000 TL

Özel Fonlar 100.000 TL

Geçmiş Yıllar Zararları 100.000 TL

Dönem Net Zararı 50.000 TL

Buna göre, işletmenin özkaynak tutarı kaç TL'dir?

A) 850.000

B) 800.000

C) 700.000

D) 650.000

E) 600.000

+ Sermaye 600.000 TL

(-)Ödenmemiş Sermaye 100.000 TL

+ Hisse Senedi İhraç Primleri 40.000 TL

+ Yasal Yedekler 60.000 TL

+ Statü Yedekleri 50.000 TL

+ Özel Fonlar 100.000 TL

(-)Geçmiş Yıllar Zararları 100.000 TL

(-)Dönem Net Zararı 50.000 TL

Özkaynak = 600.000 TL

ÖZKAYNAKLAR

İşletme sahibi ve ortaklarının işletme varlıkları üzerindeki haklarıdır.

Bu grupta aşağıdaki bölümler yer almaktadır:

- Ödenmiş Sermaye
- Sermaye Yedekleri
- Kar Yedekleri
- Geçmiş Yıllar Karı
- Geçmiş Yıllar Zararı
- Dönem Net Karı (Zararı)

50-ÖDENMİŞ SERMAYE

Ortaklar tarafından taahhüt edilip yerine getirilen sermaye tutarıdır. T.D.H.P'nda yer alan hesap grubudur. Kesinlikle hesap adı değildir.

500-Sermaye Hesabı: Şirketin kuruluşunda ortaklar tarafından taahhüt edilen ve ticaret siciline tescil edilmiş olan sermaye tutarının izlendiği pasif karakterli hesaptır.

501-Ödenmemiş Sermaye Hesabı (-): Ortakların taahhüt ettikleri sermaye tutarının henüz yerine getirilmemiş kısmının izlendiği pasif düzenleyici aktif karakterli bir hesaptır.

Sermaye – Ödenmemiş Sermaye = Ödenmiş Sermaye

Örnek: İşletme, sermaye payları eşit olmak üzere 90.000TL sermaye ile 3 ortakla kurulmuştur. Ortak - A taahhüdünü mal olarak, Ortak – B nakit olarak, Ortak C ise banka hesabına yatırarak yerine getirmiştir.

Sermaye Taahhüt Kaydı

501.Ödenmemiş Sermaye(-)	90.000
-Ortak A :30.000TL	
-Ortak B :30.000TL	
-Ortak C :30.000TL	
500.Sermaye	90.000
-Ortak A :30.000TL	
-Ortak B :30.000TL	
-Ortak C :30.000TL	

Sermaye Taahhüdünün Yerine Getirilmesi Kaydı

100.Kasa	30.000
102.Bankalar	30.000
153.Ticari Mallar	30.000
501.Ödenmemiş Sermaye(-)	90.000

52 Sermaye Yedekleri

Sermaye hareketleri dolayısıyla ortaya çıkan ve işletmede bırakılan tutarların izlendiği hesaplardır.

Sermaye yedekleri şunlardır:

520 Hisse Senetleri İhraç Primleri Hs.

521 Hisse Senedi İptal Kârları Hs.

522 Maddi Duran Varlık Yeniden Değerleme Artışları Hs.

523 İştirakler Yeniden Değerleme Artışları Hs.

524 Maliyet Artışları Fonu Hs.

529 Diğer Sermaye Yedekleri Hs.

Örnek: İşletme firmanın ilk kuruluş sırasında çıkardığı nominal değeri 100.000 lira olan hisseleri 130.000 liraya banka aracılığı ihraç etmiştir.

Sermaye taahhüt kaydı

-----/-----	
501.Ödenmemiş Sermaye	100.000
500.Sermaye	100.000
-----/-----	

Hisselerin Primli ihraç kaydı

-----/-----	
102.Bankalar	130.000
501.Ödenmemiş Sermaye	100.000
520.Hisse Senedi İhraç Primi	30.000
-----/-----	

520 Hisse Senedi İhraç Primleri

Yeni çıkarılan hisse senetlerinin nominal değerinin üzerinde bir fiyata satılması durumunda aradaki farkın izlendiği pasif karakterli bir hesaptır.

50

- 50.** B A.Ş., sermayesini 40.000 TL artırmak için nominal değeri 1 TL olan 40.000 adet hisse senedini 2 TL ihraç bedeliyle banka aracılığıyla satmıştır. Banka 1.000 TL komisyon tutarını kestikten sonra kalan tutarı işletmenin bankadaki hesabına yatırmıştır.

Buna göre, hisse senetlerinin satışına ilişkin işletmenin yapması gereken kayıt aşağıdaki-lerden hangisidir?

A. _____

102 BANKALAR	79.000	
780 FİNANSMAN GİDERLERİ	1.000	
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE		40.000
520 HİSSE SENETLERİ İHRAÇ PRİMLERİ		40.000

B. _____

102 BANKALAR	79.000	
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE		40.000
520 HİSSE SENETLERİ İHRAÇ PRİMLERİ		39.000

C. _____

102 BANKALAR	39.000	
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE	40.000	
500 SERMAYE		40.000
520 HİSSE SENETLERİ İHRAÇ PRİMLERİ		39.000

D. _____

501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE	40.000	
500 SERMAYE		40.000

E. _____

102.BANKALAR	39.000	
501.ÖDENMEMİŞ SERMAYE		39.000

521-Hisse Senedi İptal Kârı Hs: Ortaklıktan çıkarılan veya ayrılan ortağa ait olan hisse senetlerinin yeni bir ortağa nominal değerinin üzerinde bir fiyatı satılması durumunda aradaki farkın izleneceği pasif karakterli bir hesaptır.

Örnek: İşletme sermaye taahhüdünü yerine getirmeyen A ortağına ait olan nominal değeri 30.000TL olan hisse senetlerini iptal ederek yeni ortak B' ye 32.000TL'ye banka aracılığı ile satmıştır.

Ortak B'nin Sermaye Taahhüt Kaydı

-----/-----	
501.Ödenmemiş Sermaye	30.000
500. Sermaye	30.000
-----/-----	

Ortak B'nin Sermaye Taahhüdünü Yerine Getirmesi

-----/-----	
102.Bankalar	32.000
501.Ödenmemiş Sermaye	30.000
521.Hisse Senedi İptal Kârı	2.000
-----/-----	

51

- 51.** İşletme 50.000 TL'lik sermaye taahhüdünü yerine getirmeyen ortağın hisse senetlerini iptal ederek 60.000 TL'ye yeni bir ortağa satmıştır. Hisse senetlerinin bedeli yeni ortak tarafından işletmenin banka hesabına aktarılmıştır.

Bu işleme ilişkin muhasebe kaydı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) -----/-----
100 KASA 60.000
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE 50.000
520 HİSSE SENEDİ İHRAÇ PRİMLERİ 10.000
- B) -----/-----
102 BANKALAR 60.000
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE 50.000
520 HİSSE SENEDİ İHRAÇ PRİMLERİ 10.000
-----/-----
- C) -----/-----
102 BANKALAR 60.000
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE 50.000
408 MENKUL KIYMETLER İHRAÇ FARKI 10.000
- D) -----/-----
102 BANKALAR 60.000
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE 50.000
521 HİSSE SENEDİ İPTAL KÂRLARI 10.000
- E) -----/-----
100 KASA 60.000
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE 50.000
521 HİSSE SENEDİ İPTAL KÂRLARI 10.000
-----/-----

522-Maddi Duran Varlık Yeniden Değerleme Artışı Hs: Maddi duran varlıkların gerçeğe uygun değer ile değerlendirilmesi sonucu ortaya çıkan farkların izlendiği pasif karakterli bir hesaptır.

52

52. İşletme, demirbaşlarını yeniden değerlendirme işlemine tabi tutacaktır. Demirbaşların maliyet bedeli 800.000 TL ve birikmiş amortisman tutarı da 600.000 TL dir.

Yeniden değerlendirme oranının %30 olması durumunda yapılacak kayıt aşağıdakilerden hangisidir?

A) -----/-----

255 DEMİRBAŞLAR	240.000	
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR		180.000
522 MDV YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞLARI		60.000

B) -----/-----

257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR	780.000	
255 DEMİRBAŞLAR		600.000
549 ÖZEL FONLAR		180.000

C) -----/-----

255 DEMİRBAŞLAR	1.040.000	
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR		780.000
522 MDV YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞLARI		260.000

D) -----/-----

522 MDV YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞLARI	260.000	
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR	780.000	
255 DEMİRBAŞLAR		1.040.000

E) -----/-----

100 KASA	1.040.000	
255 DEMİRBAŞLAR		780.000
549 ÖZEL FONLAR		260.000

-----/-----

54-KÂR YEDEKLERİ

İşletmenin faaliyetleri sonucu elde ettiği kârın dağıtılmayarak işletmede alıkonulan kısımlarının yer aldığı bölümdür.

Kâr yedekleri şunlardır:

540-Yasal Yedekler

541-Statü Yedekleri

542-Olağanüstü Yedekler

548-Diğer Kâr Yedekleri

549-Özel Fonlar

540-Yasal Yedekler Hs: İşletmenin her yıl elde ettiği net kardan ödenmiş sermayesinin %20'sine ulaşınca kadar %5 oranında ayrılan kâr yedeğinin izlendiği pasif karakterli bir hesaptır.

NOT: Geçmiş yıllara ait olan bir zarar var ise dönem net karında bu zarar düşülür kalan kâr üzerinden %5 oranında ayrılır.

53

53. Sermayesi 30.000 TL olan, ortakların taahhütlerini %80 oranında yerine getirdiği bir anonim şirketin 2020 yılı dönem kârı 20.000 TL'dir. Şirketin bu yıla kadar ayırdığı I. Tertip Yasal Yedek Akçe tutarı 4.500 TL'dir.

Bu bilgilere göre şirketin 2020 yılı sonunda ayırması gereken I. Tertip Yasal Yedek Akçe tutarı kaç TL'dir?

- A) 300   B) 1.000   C) 1.200   D) 1.500   E) 4.000

Ödenmiş Sermaye = Sermaye – Ödenmemiş Sermaye

$$= 30.000 - 6.000$$

$$= 24.000\text{TL}$$

*Ödenmiş Sermaye x 0,20 = Yasal yedek tavanı

*Dönem Net Karı x 0,05 = Yasal yedek

$$24.000 \times 0,20 = 4.800 \text{ TL yasal yedek tavanı}$$

$$\frac{4.500 \text{ TL şimdiye kadar ayrılan yasal yedek}}{4.800 \text{ TL yasal yedek tavanı}}$$

300 TL ayırması gereken yasal yedek

NOT: Geçmiş yıllara ait olan bir zarar var ise dönem net kârında bu zarar düşülür, kalan kâr üzerinden %5 oranında ayrılır.

54

54. Bir işletmenin 2016 yılı sonu itibarıyla bazı bilgileri aşağıdaki gibidir:

Sermaye	40.000 TL
Ödenmemiş Sermaye	15.000 TL
Dönem Kârı	27.500 TL
Geçmiş Yıllar Zararları	2.500 TL
Ayrılmış Yedek Akçeler	3.000 TL

Buna göre, işletmenin ayıracağı I. Tertip Yasal Yedek Akçe aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 1.250 TL   B) 1.375 TL   C) 1.500 TL
D) 2.000 TL   E) 2.750 TL

$$\begin{aligned}\text{Ödenmiş Sermaye} &= \text{Sermaye} - \text{Ödenmemiş Sermaye} \\ &= 40.000 - 15.000 \\ &= 25.000\text{TL}\end{aligned}$$

*Dönem Net Karı x 0,05 = Yasal yedek

$$27.500 - 2.500 = 25.000 \times 0,05 = 1.250 \text{ TL Yasal yedek tutarı}$$

Dönem net kârı

Geçmiş yıl zararı düşülür!

55

55. Sermaye şirketlerinde, şirket genel kurul kararına göre kârdan ayrılan yedekler aşağıdaki hesapların hangisinde muhasebeleştirilir?

- A) Özel Fonlar
B) Yasal Yedekler
C) Statü Yedekleri
D) Olağanüstü Yedekler
E) Diğer Kâr Yedekler

56

56. Sermaye şirketlerinde, ana sözleşme hükümleri çerçevesinde kârdan ayrılan yedekler aşağıdaki hesapların hangisinde muhasebeleştirilir?

- A) Yasal Yedekler
- B) Diğer Kâr Yedekleri
- C) Olağanüstü Yedekler
- D) Statü Yedekleri
- E) Özel Fonlar

ÖNEMLİ: Kârdan yedek ayrılması ve ortağa kâr dağıtılması;
570.Geçmiş Yıllar Kârları hesabından gerçekleştirilir.

57

57. İşletme, geçmiş dönem kârının 80.000 TL'lik kısmı ile önceki yıllarda genel kurul kararınca ayrılan yedeklerin 25.000 TL'lik kısmını dağıtma kararı almıştır. Yapılan hesaplama göre ilgili tutardan 4.000 TL yasal yedek, 1.000 TL statü yedeği ayrılacak, kalan tutarın yarısı ortaklara, diğer yarısı da yöneticilere dağıtılacaktır. (Gelir vergisi kesintisi ihmal edilecektir).

Bu bilgilere göre yapılacak kayıta aşağıdaki hesaplardan hangisinin kullanımı yanlıştır?

- A) Statü Yedekleri hesabı 1.000 TL alacaklı
- B) Yasal Yedekler hesabı 4.000 TL alacaklı
- C) Geçmiş Yıllar Kârları hesabı 80.000 TL borçlu
- D) Personele Borçlar hesabı 50.000 TL alacaklı
- E) Olağanüstü Yedekler hesabı 20.000 TL alacaklı

570.Geçmiş Yıl Kârları	80.000
542.Olağanüstü Yedekler	25.000
540.Yasal Yedekler	4.000
541.Statü Yedekleri	1.000
331.Ortaklara Borçlar	50.000
335.Personele Borçlar	50.000

58

58. Servet Can ve Ortakları Kollektif Şirketi'nin 3 ortağı olup sermayesi 30.000 TL'dir. Şirket ortaklarının sermaye payları aşağıdaki gibidir:

Servet Can'ın sermaye payı : 5.000 TL

Sertar Kan'ın sermaye payı : 10.000 TL

Serdar Tan'ın sermaye payı : 15.000 TL

Şirketin 2022 yılı kârı 50.000 TL'dir.

Şirket sözleşmesine göre toplam kârdan yöneticilik görevini yapan Servet Can'a %25, muhasebeyi tutan Sertar Kan'a %15 prim ayrıldıktan sonra kalan kârın ortaklara sermayeleri oranında dağıtılması kararlaştırılmıştır.

Bu bilgilere göre Serdar Tan'ın payına düşen kâr tutarı kaç TL'dir?

A) 12.500

B) 15.000

C) 17.500

D) 20.000

E) 25.000

Servet Can % 25 Kâr payı:

$$50.000 \times 0,25 = 12.500 \text{ TL}$$

Servet Kan % 15 prim:

$$50.000 \times 0,15 = 7.500 \text{ TL}$$

$$50.000 - 12.500 - 7.500 = 30.000 \text{ Kalan Kâr Payı}$$

$$\frac{\text{Ortağın sermayesi}}{\text{Toplam sermaye}} \times \text{kalan kâr}$$

Serdar Tan'ın kâr payı;

$$\frac{15.000}{30.000} \times 30.000 = 15.0000$$

DÖNEM KÂRININ HESAPLANMASI

İşletmenin dönemi kâr veya zararla kapattığını tespit edebilmek için Gelir Tablosu hesaplarının **690.Dönem Kârı veya Zararı Hesabına** devredilip kapatılması gerekir.

Borç	Gelir Hs.	Alacak
+		
		+
X		

Borç	Gelir Hs.	Alacak
		+
		+
		X

690 DÖNEM K/Z HS.	
Borç	Alacak
GİDERLER	GELİRLER
ZARAR	KÂR

Örnek: İşletmenin 2023 yılına ait gelir gider hesapları bilgileri aşağıdaki gibi olup, işletmenin kâr / zarar sonucunu tespit edip bilançoaya aktarımını gösteriniz?

Yurt içi Satışlar	: 30.000 TL
Satış İskontosu	: 2.000 TL
Genel Yönetim Giderleri	: 10.000 TL
Faiz Gelirleri	: 5.000 TL
Satış İadeleri	: 1.000 TL
Kambiyo Zararı	: 2.000 TL
Diğer Olağandışı Giderler	: 10.000 TL
Diğer Olağandışı Gelirler	: 5.000 TL
Kambiyo Kârı	: 5.000 TL

Gider hesaplarının dönem sonunda kapatılmasına ilişkin yapılacak kayıt;

-----31.12-----

690.Dönem Kârı veya Zararı	25.000	
610.Satıştan İadeler		1.000
611.Satış İskontoları		2.000
632.Genel Yönetim Gideri		10.000
656.Kambiyo Zararları		2.000
689.Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar		10.000

-----/------

Gelir hesaplarının dönem sonunda kapatılmasına ilişkin yapılacak kayıt;

-----31.12-----

600.Yurtiçi Satışlar	30.000	
642.Faiz Gelirleri	5.000	
646.Kambiyo Kârları	5.000	
679.Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar	5.000	
690.Dönem Kârı veya Zararı		45.000

-----/------

Görüldüğü üzere gelir ve gider hesapları; **690-Dönem Kâr / Zararı Hesabı**'na devredilerek kapatılmıştır.

Bu işlemin sonucunda işletmenin kâr / zarar sonucu hesabın borç veya alacak kalanına göre belirlenecektir.

borç	690.Dönem K/Z hs.	alacak
Giderler		Gelirler
25.000		45.000
		20.000 KÂR

Gelir tablosunun son 3 kalemi;

Dönem K / Z	20.000
Vergi (–) %20	(4.000)
Dönem Net Kârı / Zararı	16.000

Gelir tablosunun yevmiye defterine aktarılmasına ilişkin kayıt;

-----31.12-----

690.Dönem Kârı veya Zararı	20.000
691.Dönem Net Kârı veya Zararı	16.000
692.Dönem Kârı Vergi ve Diğer	4.000
Yasal Yükümlülük Karşılığı	

-----/-----

Gelir tablosundaki kârın bilançoya aktarılmasına ilişkin kayıt;

-----31.12-----

691.Dönem Net Kârı veya Zararı	16.000
590.Dönem Net Kârı	16.000

-----/-----

Elde edilen kârın bir sonraki yıl geçmiş yıl kârına aktarılmasına ilişkin kayıt;

-----01.01-----

590.Dönem Net Kârı	16.000
570.Geçmiş Yıl Kârları	16.000

-----/-----

DÖNEM ZARARI

Örnek: İşletmenin 2014 yılına ait gelir gider hesapları bilgileri aşağıdaki gibi olup, işletmenin kâr / zarar sonucunu tespit edip bilançoya aktarımını gösteriniz?

Yurt içi Satışlar	: 30.000 TL
Satış İskontosu	: 5.000 TL
Genel Yönetim Giderleri	: 15.000 TL
Faiz Gelirleri	: 5.000 TL
Satış İadeleri	: 5.000 TL
Kambiyo Zararı	: 10.000 TL
Diğer Olağan Giderler	: 10.000 TL
Diğer Olağandışı Gelirler	: 10.000 TL
Kambiyo Kârı	: 5.000 TL
Diğer Olağandışı Giderler	: 20.000 TL

Gider hesaplarının dönem sonunda kapatılmasına ilişkin yapılacak kayıt;

-----31.12-----

690.Dönem Kârı veya Zararı	65.000
610.Satıştan İadeler	5.000
611.Satış İskontoları	5.000
632.Genel Yönetim Gideri	15.000
656.Kambiyo Zararları	10.000
659.Diğer Olağan Gider ve Zarar	10.000
689.Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar	20.000

-----/------

Gelir hesaplarının dönem sonunda kapatılmasına ilişkin yapılacak kayıt;

-----31.12-----

600.Yurtiçi Satışlar	30.000
642.Faiz Gelirleri	5.000
646.Kambiyo Kârları	5.000
679.Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar	10.000
690.Dönem Kârı veya Zararı	50.000

-----/------

Görüldüğü üzere gelir ve gider hesapları; **690-Dönem Kâr / Zararı Hesabı'na** devredilerek kapatılmıştır. Bu işlemin sonucunda işletmenin kâr / zarar sonucu hesabın borç veya alacak kalanına göre belirlenecektir.

borç	690.Dönem K/Z hs.	alacak
Giderler		Gelirler
65.000		50.000
ZARAR	15.000	

Gelir tablosunun son 3 kalemi;

Dönem K / Z	-15.000
Vergi (-) %20	----
Dönem Net Kârı / Zararı	-15.000

Gelir tablosunun yevmiye defterine aktarılmasına ilişkin kayıt;

-----31.12-----

691.Dönem Net Kârı veya Zararı	15.000
690.Dönem Kârı veya Zararı	15.000

-----/------

Gelir tablosundaki dönem zararının bilanço'ya aktarılmasına ilişkin kayıt;

-----31.12-----

591.Dönem Net Zararı(-)	15.000
691.Dönem Net Kârı veya Zararı	15.000

-----/------

Katlanılan zararın bir sonraki yıl geçmiş yıl zararına aktarılmasına ilişkin kayıt;

-----01.01-----

580.Geçmiş Yıl Zararı(-)	15.000
591.Dönem Net Zararı(-)	15.000

-----/------

MUHASEBE SÜRECİ

İşletmelerin sonsuz kabul edilen ömürleri eşit aralıklarda dönemlere ayrılmıştır. Her dönem elde edilen veriler bir sonraki döneme aktarılarak veri akışı aralıksız olarak devam ettirilir.

İşletmenin her döneminde yapılması gereken muhasebe işlemleri aynıdır. Buna göre bir dönemde muhasebe- de yapılması gereken işlemler süreçler şeklinde aşağıdaki gibidir:

1-Dönem Başı İşlemleri	2- Dönem İçi İşlemleri	3- Dönem Sonu İşlemleri
1- Dönem Başı Bilançosu	1- Mali işlemlerin Belgelendirilmesi	1- Genel Geçici Mizan
2- Açılış Kaydı (Yevmiye Defteri)	2- Yevmiye Defterine Kayıt	2- Muhasebe Dışı Envanter (Sayım- Değerleme)
3- Büyük Deftere Kayıt	3- Büyük Deftere Kayıt	3- Muhasebe İçi Envanter (Ayarlama- Düzeltme)
	4- Ara Mizanlar	4- Kesin Mizan
		5- Mali Tabloların Düzenlenmesi
		6- Kapanış Kayıtları

MİZAN TÜRLERİ

- 1- Ara Mizan:** Düzenlenmesinde herhangi bir tarih sınırlaması bulunmayan mizandır. Uygulamada her ay KDV beyannamesinin düzenlenmesinde çıkarıldığından “Aylık Mizan” olarak da adlandırılır.
- 2- Genel Geçici Mizan:** Dönem sonunda envanter işlemlerinden önce çıkarılan mizandır.
- 3- Kesin Mizan:** Dönem sonunda envanter işlemlerinden sonra çıkarılan mizandır. Dönem sonu mali tabloların düzenlenmesine temel oluşturan mizandır.

DÖNEM SONU ENVANTER İŞLEMLERİ

Dönem sonunda yapılan envanter işlemleri **sayım, değerlendirme** ve **envanter kayıtlarından** oluşur.

Envanter işlemlerinde önce “Muhasebe Dışı Envanter” daha sonra da “Muhasebe İçi Envanter” yapılır.

- 1- Muhasebe Dışı Envanter:** İşletmeye ait tüm varlık ve kaynakların sayılıp kontrol edilmesi ve o günkü değerlerinin tespit edilmesidir. Bu sebeple muhasebe dışı döküm sayım ve değerlendirme işlemi olarak kabul edilir.
- 2- Muhasebe içi Envanter:** Muhasebe dışı envanter sonuçları baz alınarak, genel geçici mizan ile karşılaştırılıp aradaki farklılıkların muhasebe kayıtları ile giderilmesidir. Bu kayıtlar yevmiye defterine yapılmaktadır. Bu sebeple muhasebe içi envanter ayarlama ve düzeltme kayıtları olarak kabul edilir.

DEĞERLEME

İşletmenin sahip olduğu varlık ve borçlarının değerlendirme gününde sahip olduğu değer TL cinsinden belirlenmesi işlemidir. Vergi Usul Kanunu’nda sayılan değerlendirme ölçütleri şunlardır:

- 1- Maliyet Bedeli:** Ekonomik bir değer elde edilmesi için katlanılan giderlerin toplamıdır.
- 2- Borsa Rayici:** Borsa kayıtlı olan iktisadi kıymetlerin değerlendirme gününde oluşan ortalama değerdir.
- 3- Tasarruf Değer (Peşin Değer):** Bir iktisadi kıymetin bilanço gününde sahibi için arz ettiği değerdir. Bankalar, bankerler ve sigorta şirketleri uygulamak zorundadır.

- 4- **Mukayyet Değer:** İktisadi kıymetlerin muhasebe defterlerinde görülen kayıtlı değeridir.
- 5- **Nominal Değer (İtibari değer):** İktisadi kıymetin üzerinde yazılı olan değerdir.
- 6- **Vergi Değeri:** İktisadi kıymetin vergiye konu olan değeridir.
- 7- **Rayiç Bedel:** İktisadi kıymetin alım satım bedelidir.
- 8- **Emsal Bedel:** Gerçek bedeli belli olmayan veya tespit edilemeyen iktisadi varlığın değerlendirme günündeki emsaline göre oluşan değeridir.

MUHASEBE KAYIT VE BELGELERİ

Vergi Usul Kanunu'na göre defter tutma açısından işletmeler Birinci Sınıf Tüccarlar ve İkinci Sınıf Tüccarlar olmak üzere 2'ye ayrılır. İkinci sınıf tüccarlar işletme hesabı esasına göre İşletme Hesabı Defteri tutmakla yükümlüdürler. Birinci sınıf tüccarların tutmak zorunda oldukları defterler aşağıda açıklanmaktadır;

- 1- **Yevmiye Defteri:** İşletmede meydana gelen parasal işlemlerin gerçekleşme sırasına göre kayıt altına alındığı defterdir. İşletmede meydana gelen günlük ve mali işlemlerin topluca görülmesine olanak sağladığından günlük defter olarak da adlandırılır. Yevmiye defterine kayıtlar maddeler halinde yapılır.
  - **Madde:** Bir işlemin bütünüyle kayıt altına alındığı birbirine paralel çizgilerden oluşturulmuş alanlardır.
- Madde Türleri**
  - 1- **Basit Madde:** Bir hesabın borçlandırılıp, bir hesabın alacaklandığı madde türüdür.
  - 2- **Bileşik Madde:** Bir hesabın borçlanıp birden fazla hesabın alacaklandığı veya birden fazla hesabın borçlanıp bir hesabın alacaklandığı madde türüdür.
  - 3- **Karma Madde:** Birden fazla hesabın borçlanıp, birden fazla hesabın alacaklandığı madde türüdür.
- 2- **Defter – i Kebir:** Yevmiye defterine yapılan kayıtların hesaplar aracılığı ile sınıflandırılarak yer aldığı defterdir.
- 3- **Envanter Defteri:** İşe başlama tarihinde ve her hesap dönemi sonunda çıkarılan envanter ve bilançoların kaydedildikleri defterlerdir.
  - Kullanılan tüm defterler notere tasdik ettirilmek zorundadır. İşletmelerin defterlerini tasdik ettirme zamanları şöyledir;
    - Yıllar itibari ile faaliyetine devam eden işletmelerde defterin kullanılacağı yıldan önceki yılın Aralık ayında,
    - Yeni işe başlayanlar işe başlama tarihinden önce,
    - Vergi muafiyeti kalkanlar, muafiyetten çıkma tarihinden itibaren 10 gün içerisinde,
    - Dönem içinde defteri tükenip yeni defter kullanacak olan işletmeler, yeni defteri kullanmaya başlamadan önce defterlerini notere tasdik ettirmelidir.

MUHASEBE FİŞLERİ

- 1- **Tahsil Fişi:** Kasaya para girişini gösteren fişlerdir.
- 2- **Tediye Fişi:** Kasadan para çıkışını gösteren fişlerdir.
- 3- **Mahsup Fişi:** Kasa ile ilgili olmayan parasal işlemler için kullanılan fiştir.

Muhasebenin Temel Kavramları

1994 yılından itibaren tüm işletmelerde (faaliyetleri nedeniyle özellik arz eden işletmeler hariç) TEK DÜZEN HESAP PLANINA geçiş gerçekleştirilmiştir. İşletmeler TDHP temelini oluşturan 12 temel kavram ışığında muhasebe faaliyetlerini yürütmek zorundadırlar.

- 1 - Sosyal sorumluluk kavramı:** İşletmede meydana gelen parasal olaylar kayıt altına alınırken belirli kişi veya kuruluşların değil tüm toplumun çıkarlarının göz önünde tutulmasıdır. Bilgi sunumunda tarafsız, dürüst ve adil davranılmasıdır.
- 2- Kişilik kavramı:** İşletmelerin sahiplerinden, ortaklarından, yöneticilerinden ayrı bir kişiliğe sahip olmasıdır. İşletmede meydana gelen parasal olaylar kişilik kavramı gereğince işletme adına yürütülür. Kişilik kavramı "çift taraflı kayıt sistemi" nin temelini oluşturur .
- 3- İşletmenin sürekliliği kavramı:** Şirket sözleşmesinde aksine bir hüküm yok ise tüm işletmelerin ömrü sonsuz kabul edilir. İşletmelerin ömrü sahiplerinin ömürleri ile sınırlı değildir. Her işletmenin kuruluşunda ekonomik amaç olarak kâr elde etmek bulunmaktadır. Yani işletme kâr elde ettiği sürece faaliyetlerine devam edecektir.
- 4- Dönemsellik kavramı:** Sonsuz kabul edilen işletme ömrünün eşit uzunluktaki belli dönemlere ayrılmasıdır. Muhasebede dönem 1 takvim yılıdır.
İşletmenin ömrünün belli dönemlere bölünmesi ve her dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanmasıdır. Gelir ve giderlerin tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilmesi, aynı döneme ait gelir ve giderlerin karşılaştırılması gereğini ifade eder.
- 5- Parayla ölçülme kavramı:** Parayla ölçülebilen iktisadi olayların ve işlemlerin muhasebeye ortak bir ölçü olarak para birimiyle yansıtılmasını ifade eder. Mali tabloların anlaşılabilir olmasını sağlar.
Enflasyonu en çok etkilediği kavramdır.
- 6- Maliyet esası kavramı:** İşletmenin elde ettiği tüm varlık ve hizmetler elde edilme maliyetleri üzerinden muhasebeleştirilirler. Ancak elde etme maliyeti içerisinde KDV kesinlikle yer almamaktadır.
- 7- Tarafsızlık ve belgelendirme kavramı:** Muhasebe kayıtlarının gerçek durumu yansıtan ve usulüne uygun olarak düzenlenmiş objektif belgelere dayandırılması ve muhasebe kayıtlarına esas alınacak yöntemlerin seçilmesinde tarafsız ve ön yargısız davranılması gereğini ifade eder.
- 8- Tutarlılık kavramı:** Muhasebe uygulamaları için seçilen muhasebe politikalarının birbirini izleyen dönemlerde değiştirilmeden uygulanmasıdır.
✓ Reeskont hesaplaması dönemsellik kavramı gereğince yapılır ancak, her yıl reeskont hesaplanması tutarlılık kavramı gereğince yapılır.
- 9- Tam açıklama kavramı:** İşletme yönetimi tarafından hazırlanan mali tabloların bilgi kullanıcılarının anlayabileceği şekilde açık ve anlaşılır şekilde düzenlenmesidir.
➤ Bilanço ve gelir tablosunda açıklamalara dipnotlarda yer verilir.
➤ 9 no'lu Nazım Hesaplar bu kavram gereğince kullanılır.
- 10- İhtiyatlılık kavramı:** İşletmenin karşılaşılabileceği riskler neticesinde doğabilecek gider ve zararların öngörülüp karşılık ayrılmasıdır.
➤ İşletme varlıklarında meydana gelebilecek değer azalışlarına ihtiyatlılık kavramı gereğince karşılık ayrılır.
- 11-Önemlilik kavramı:** Bir hesap kalemi ve tabi mali bir olayın nisbi ağırlık ve değerinin, mali tablolara dayanılarak yapılacak değerlemeleri veya alınacak kararları etkileyebilecek düzeyde olmasını ifade eder.
- 12-Özün önceliği kavramı:** İşlemlerin muhasebeye yansıtılmasında ve onlara ilişkin değerlendirmelerin yapılmasında biçimlerinden çok özlerinin esas alınması gereğini ifade eder.
➤ Vadeli düzenlenen çekler özün önceliğinin önemli bir örneğidir. Burada düzenlenen çek dahi olsa eğer ki evrakta vade tarihi var ise senet niteliği taşır. Dolayısıyla düzenlenen vadeli çekler özün önceliği gereğince (alacak/borç) senet olarak kaydedilir.

CEVAP ANAHTARI

Soru No	Cevap
1	A
2	C
3	A
4	A
5	D
6	D
7	D
8	B
9	B
10	E
11	C
12	Muhasebe kaydı var
13	Muhasebe kaydı var
14	Muhasebe kaydı var
15	Muhasebe kaydı var
16	B (Muh. kaydı var)
17	D
18	B
19	D
20	Muh. kaydı var
21	Muh. kaydı var
22	B (Muh. kaydı var)
23	B
24	A (Sayfa 37)
24	A (Sayfa 38)
25	B
26	E
27	A (Cevap var)
28	Muh. kaydı var
29	Muhasebe kaydı var

Soru No	Cevap
30	Muh. kaydı var
31	Muhasebe kaydı var
32	Muhasebe kaydı var
33	Muhasebe kaydı var
34	B
35	A (Muh. kaydı var)
36	C
37	B
38	A
39	Muhasebe kaydı var
40	B
41	Muhasebe kaydı var
42	C (Cevap var)
43	Muhasebe kaydı var
44	C
45	Muhasebe kaydı var
46	Muhasebe kaydı var
47	Muhasebe kaydı var
48	Muhasebe kaydı var
49	E (Cevap var)
50	B
51	D
52	A
53	A (Cevap var)
54	A (Cevap var)
55	D
56	D
57	E
58	B (Cevap var)